

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

2021 йил — Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ E-mail: Info@xs.uz

2021 йил 28 апрель, № 87-88 (7867-7868)

Чоршанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАР ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ ЯХШИЛАШ УЧУН 1 ТРИЛЛИОН 600 МИЛЛАРД СЎМ АЖРАТИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 27 апрель куни эркин иқтисодий зоналар ва кичик sanoat зоналарида амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари муҳокамаси юзасидан йиғилиш ўтказди.

Бугунги кунда мамлакатимизда 23 та эркин иқтисодий ва 348 та кичик sanoat зонаси фаолият юритмоқда. Эркин иқтисодий зоналарда умумий қиймати 2,6 миллиард долларлик 453 та лойиҳа амалга оширилиб, 36 мингга яқин иш ўринлари яратилган. Кичик sanoat зоналарида эса 5 триллион сўмлик 1 минг 497 та лойиҳа ишга туширилиб, 36 мингдан зиёд кишиларнинг бандлиги таъминланган.

Шу билан бирга, бу ҳудудларда ҳали имкониятлар кўп. Шу мақсадда давлатимиз раҳбари "Махсус иқтисодий ва кичик sanoat зоналари муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорни имзолади. Қарорга мувофиқ, жорий йилда эркин иқтисодий ва кичик sanoat зоналари инфратузилмасини яхшилаш учун 1 триллион 600 миллиард сўм маблағ ажратилиши белгиланди.

Хусусан, 17 та эркин иқтисодий зонада қўшимча электр энергияси, газ, ичимлик суви ва оқова сув тармоқлари ҳамда автомобиль йўлларини барпо этиш учун 584 миллиард сўм, 145 та кичик sanoat зонаси учун 395 миллиард сўм йўналтирилади.

Йириқ инвестиция лойиҳаларини инфратузилма билан таъминлаш мақсадида 232 миллиард сўм кўзда

тутилган. Ривожланишдан ортда қолган 33 та туманда sanoat ва бизнесни жадал ривожлантириш учун 264 миллиард сўм ажратилади. Мутасаддиларга мазкур маблағларни ажратиш ва мақсадли ишлатилиши устидан қатъий назорат ўрнатиш бўйича кўрсатма берилди.

Йиғилишда Президент Шавкат Мирзиёев энди энг муҳим масала эркин иқтисодий зоналар ва кичик sanoat зоналаридаги лойиҳаларни ўз вақтида ишга тушириш эканини таъкидлади.

Жорий йилда эркин иқтисодий зоналарда умумий қиймати 1,1 миллиард доллар бўлган 332 та лойиҳа, кичик sanoat зоналарида умумий қиймати 9,5 триллион сўм бўлган 1 минг 800 та лойиҳа ишга туширилиши режалаштирилган.

Мутасаддилар мазкур лойиҳалар юзасидан ҳисобот берди. Бу лойиҳалар юртимизда sanoat янада ривожлантириш, импорт ўрнини босувчи ва экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришда муҳим омил бўлиши кайд этилди.

Йиғилишда эркин иқтисодий зоналар ва кичик sanoat зоналарида янги истиқболли лойиҳаларни амалга ошириш бўйича тақлифлар кўриб чиқилди.

Ў.А.

Пресс-тур

МАЛАКАЛИ КАДРЛАР ҚАНДАЙ ШАРОИТЛАРДА ТАЙЁРЛАНМОҚДА?

Бугун ички ишлар органлари тизиминда малакали кадрларга бўлган талаб юқори. Гап мамлакат хавфсизлиги ва оқойишталиги ҳақида кетар экан, бу табиий ҳол, албатта.

Хўш, юртимизда ушбу соҳа учун кадрлар тайёрлаш тизими қандай? Мазкур йўналишда амалга ошириладиган ишлар самара беряптими? Умуман, бугун ички ишлар органлари ходимлари қандай бўлиши керак?

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академиясига оммавий ахборот воситалари ходимлари ва блогерлар иштирокатида уюштирилган пресс-тур ана шундай саволларга жавоб олишда айни мuddао бўлди.

Пресс-тур давомида журналистлар Ички ишлар вазирлиги Академияси фаолияти билан яқиндан танишди. Таълим

муассасасининг замонавий қиёфаси, инновацион технологиялар билан жиҳозланган аудиториялар, назарий ва амалий машғулот ўтказиш хоналари, маънавият ва маърифат масканлари, спорт комплексида яратилган шарт-шароитлар, ходимлар ҳамда тингловчи-курсантлар учун яратилган имкониятлар ҳақида маълумот берилди.

Тадбир доирасида "Ички ишлар органлари учун кадрларни тайёрлаш: ислохотлар ва истиқболдаги вазифалар" мавзусида матбуот анжумани ҳам ташкил этилди.

Президентга мактуб МЕН ҲАМ ЭНДИ ОДАМЛАРДЕК ЯШАЯПМАН!

Мухтарам Президент! Мен шу ёшимгача ҳеч қаерга, ҳеч кимга мактуб ёзган, мурожаат қилган эмасман. Бироқ қалбимни тўқинлантирган бир ҳолат мени ушбу номани ёзишга ундади.

Ўзим Сурхондарёнинг олис қишлоқларидан бирида яшайман. Турмушга чиққанман, икки нафар туғма ногиронлиги бўлган фарзандим бор. Турмуш ўртоғим тирикчилик ташвишида пойтахтга кетган. Мавсумий ишларда ишлаб, еб-ичимимизгагина еттидан қатъий назорат ўрнатиш бўйича кўрсатма берилди.

Йиғилишда Президент Шавкат Мирзиёев энди энг муҳим масала эркин иқтисодий зоналар ва кичик sanoat зоналаридаги лойиҳаларни ўз вақтида ишга тушириш эканини таъкидлади.

жигарларим ҳам ўз ҳаёти билан андармон. Шу пайтгача ҳеч бир хужжатсиз, хом гиштдан кўтарилган, одам уй дейишга ҳам ийманадиган қулбада яшаб келдик. Қўлимиз калталиги сабаб, ҳатто деворларни ҳам сувоқдан чиқаролмаган эдик. Бу йил қишдан нораси-

даларимни уйдаги бор ёпинчикқа ўраб олиб чиқдим. Дилпораларим, жонимнинг бир бўлаги. Уларнинг аҳволи, қўзимга мўлтираб тикилишлари, ўзимнинг чорасизлигимдан эзилиб, неча тунларни тонгга улаганимни, фақат Ўзигагина ёлворганимни Яратган билади.

Дунёда болаларнинг олдида чорасиз қолишдан оғир дард йўқ экан. Мен буни ич-ичимдан ҳис этдим. Дунё қўзимга қоронғи кўриниб, қайси оstonага, кимнинг пойига бош уришимни билмай юрган кунларимда маҳалладан мени рўйхатга олиб кетишди. Кейин билсам, «аёллар дафтари»га киритилибман.

Кўп ўтмай пойтахтдан комиссия келди, шароитим-

гизга Президентимиздан совға...

Ўша маҳал беихтиёр қўзимга ёш келди. Йўқ, йўқ... Бу ҳўрлик эмас, рўшнолик ёшлари эди. Олис бир қишлоқда, гўё ҳеч кимга кераксиздай, ўз дардига ўзи қовурилиб яшаётган бир аёлнинг дил тубидан чиққан кўз ёшлари. Мен ортимда мени, фарзандларимни ўйлаётган, биз учун ичи ачишиб қайғурадиган, бошимизни сийлайдиган одам борлигидан кўнглимда гурур туйдими, эгилган бошим кўтарилди.

Ҳаётимга ўзгариш олиб кирган яна бир хабарни айтмасам бўлмас. Менга яқинда тикув машинаси беришди. Қўлимда ҳунарим бор.

Энди уйда даромад топиш имкони ҳам туйилди. Энди мен

ҳам одамларга ўхшаб яшайман. Одамлар ҳавас қиладиган даражада имон бор. Даромад учун ишим бор. Фарзандларим ёнимда.

Хўрматли Президент! Ижозат берсангиз, Сизга бир фарзанд ўз отасига хўрматини ихор этгандек мурожаат қилсам. Зотан, Сиз менга отам, туғишганларим қилолмаган яхшиликни, беролмаган меҳри бердингиз. Ҳаётга, яшашга бўлган қарашларимни ўзгартирдингиз.

Мен энди ҳечам қўрқмай, сиқилмай яшайман. Биламанки, мен ташлаб қўйилмаганман, ортимизда Сиздек суянчимиз ва меҳрибонимиз бор.

Барчаси учун ташаккуримни қабул қилинг, муҳтарам Юртобим!

Чексиз миннатдорлик билан, қизингиз

Насиба АТАМУРОДОВА. Сурхондарё вилояти, Олтинсой тумани, «Шакар қамиш» маҳалла фуқаролар йиғини.

САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИНИНГ 130 МИНГГА ЯҚИН АЪЗОЛАРИ ЎҚИТИЛАДИ

Яқинда Марказий сайлов комиссияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш бўйича асосий тадбирлар дастури қабул қилинган эди. Ушбу дастурда сайлов жараёни иштирокчиларининг малакасини ошириш ва тайёрлашга доир муҳим вазифалар белгиланган.

Тадбир

Пойтахтимизда Марказий сайлов комиссияси (МСК) томонидан ташкил этилган навбатдаги йиғилиш айнан шу масалага бағишланди. МСК аъзолари ва ходимлари, илмий ҳамда олий таълим муассасас-

ларининг сайлов ҳуқуқи бўйича экспертлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашган ушбу тадбирда Сайлов комиссиялари аъзолари малакасини оширишни ташкил этиш концепцияси лойиҳаси атрофида муҳокама қилинди.

Мажлиси Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси Раиси Зайниддин Низомхўжаев олиб борди.

Парламент назорати

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЖАМИЯТ ҲАЁТИДАГИ ЎРНИНИ МУСТАҲКАМЛАШГА ҚАРАТИЛГАН МЕДИА-РЕЖА ТАСДИҚЛАНДИ

Кеча Республика хотин-қизлар жамоатчилиги кенгашининг йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Олий Мажлис Сенати Раиси, Республика кенгаши раиси Танзила Норбоева олиб борди.

Йиғилишда оилавий зўравонликдан жабр кўрганларга амалий кўмак бериш, қариндошлар ўртасида никоҳ тузиш ҳолатлари ва унинг салбий оқибатларининг олдини олиш каби масалалар кўриб чиқилди.

Кайд этилганидек, "Хотин-қизларни тазийк ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонун қабул қилинганидан сўнг тазийк ва зўравонликдан жабрланган хотин-қизларга ҳимоя орденини бериш институти жорий қилинди. 2020 йилда 14 минг 774 нафар хотин-қизга ҳимоя ордерлари берилган. Бироқ бундай ҳолатлар ҳанузгача учрамоқда. Шу мақсадда давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан «аёллар дафтари» тизими яратилиб, унга 433 минг нафарга яқин хотин-қизлар киритилди. Шу жумладан, уларнинг 135 мингдан ортигининг муаммолари ҳал этилди.

Йиғилишда оилавий зўравонликнинг олдини олиш ва оилавий зўравонликдан жабр кўрганларга амалий кўмак бериш юзасидан ишлаб чиқилган «Йўл харитаси», ишчи гуруҳ тарихи ҳамда медиа-режа тасдиқланди.

Шунингдек, қариндошлар ўртасида никоҳ тузиш ҳолатлари ва унинг салбий оқибатла-

рининг олдини олиш масалалари ҳам муҳокама қилинди.

Тахлилларга кўра, ҳозирги кунда шаҳарларда қариндошлар ўртасида оила қуриш ҳолатлари 10 фоизни, қишлоқ жойларида эса 20 — 25 фоизни ташкил этмоқда. Йиғилишда ушбу йўналишдаги муаммоларни ҳал қилиш мақсадида «Йўл харитаси» тасдиқланди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 5 мартдаги ПҚ—5020-сонли қарорига белгиланган вазифалар ижроси кўриб чиқилди.

Таъкидланганидек, мазкур йўналишда қатор ишлар амалга оширилган. Жумладан, "Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш давлат мақсадида жамғармаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида"ги ҳукумат қарори қабул қилинди.

Тури соҳаларда фаолият юритаётган илғор, етакчи, билимли аёллардан иборат 81 та вазирлик ва идораларда 15 минг 173 нафардан ортиқ кадрлар захираси шакллантирилди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

ДЕПУТАТЛАР ДАВЛАТ ДАСТУРИНИНГ БИРИНЧИ ЧОРАҚДАГИ ИЖРОСИНИ БАҲОЛАДИ

27 апрель куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда депутатлар Ҳаракатлар стратегиясини "Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили"да амалга оширишга оид Давлат дастурининг 2021 йил биринчи чорагида бажарилиши юзасидан Вазирлар Маҳкамасининг ҳисоботини муҳокама қилди.

Хисоботда таъкидланганидек, 2019 йили илк мартаба Давлат дастурининг амалга оширилиши тўғрисидаги Вазирлар Маҳкамасининг ҳисоботини Олий Мажлис палаталарида эшитиш амалиёти йўлга қўйилган. Мазкур амалиёт Давлат дастури ижросини таъминлашда ҳамда шу орқали ислохотларни изчил амалга оширишда ўзининг ижобий самарасини кўрсатди.

Ўтган йиллар давомида

Давлат дастури ижросининг парламент билан ҳамкорликда бажарилишини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш натижасида давлат бошқаруви, суд-ҳуқуқ, ижтимоий ва иқтисодий соҳаларни ислоҳ этишда сезиларли натижаларга эришилди.

Сўбсий партияларнинг парламентдаги фракциялари йиғилишларида мазкур масала қизгин муҳокамаларга сабаб бўлди.

Хисоботда Ҳукумат томонидан Давлат дастури ўз вақтида, тўлиқ ва сифатли бажарилишини таъминлаш мақсадида тегишли чора-тадбирлар кўрилгани қайд этилди. Натижада 2021 йилнинг биринчи чорагида янги ички маҳсулотнинг ўсиши ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 103,0 фоизни ташкил этди.

Давлат бюджетининг жами харажатлари 34,1 триллион сўмини, шундан ижтимоий соҳаларга йўналтирилган харажатлар 18,2 триллион сўмини ташкил қилди.

Ўзбекистон Республикасининг КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг КОНСТИТУЦИЯВИЙ суди тўғрисида

(**Давоми. Бошланиши 1-бетда.**)

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонуллари билан берилган ваколати доирасида бошқа ишларни ҳам кўради.

Конституциявий суд ўз ваколатларини амалга ошираётганда бошқа судларнинг ёки ўзга органларнинг ваколатига қирадиган барча ҳолларда ҳақиқий ҳолатларни аниқлаш ва текширишдан ўзини тияди.

5-модда. Конституциявий суднинг қонунчилик ташаббуси

Конституциявий суд қонунчилик ташаббуси ҳуқуқига эга. Конституциявий суднинг қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи унинг томонидан қонулар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига (бундан буён матнда Қонунчилик палатаси деб юритилади) киритиш орқали амалга оширилади.

Конституциявий суд ўзи киритган қонун лойиҳасини Қонунчилик палатасида кўриб чиқиш чоғида иштирок этиш учун ўз вакилини тайинлайди.

6-модда. Конституциявий судни сайлаш

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати (бундан буён матнда Сенат деб юритилади) томонидан Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши тавсия этган мутахассислар орасидан, Қорақалпоғистон Республикасининг вакилини кўйган ҳолда сайланади.

Конституциявий суднинг ҳар бир судьяси якка тартибда сайланади. Сенат аъзолари умумий сонининг кўпчилик овозини олган шахс сайланган ҳисобланади.

Конституциявий суд раис ва унинг ўринбосарини кўшган ҳолда Конституциявий суднинг тўққиз нафар судьясидан иборат бўлади.

7-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари муддати

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари муддати биринчи марта сайланганида беш йилни, навбатдаги сайланганида ўн йилни ташкил этади.

Конституциявий суднинг судьяси лавозимида бўлишнинг энг юқори ёши, қоида тариқасида, етмиш ёшни ташкил этади.

Айни бир шахс икки мартадан ортқ Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланиши мумкин эмас.

8-модда. Конституциявий суд ҳужжатлари ва талабларнинг мажбурийлиги

Конституциявий суднинг ҳужжатлари барча давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийдир. Конституциявий суднинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни, ҳужжатларни ва уларнинг кўчирма нусхаларини тақдим этиш, ўзи кўриб чиқаётган масалалар юзасидан тушунтиришлар ҳамда маслаҳатлар бериш, бирор ҳаракатни амалга ошириш ҳақидаги ёки амалга оширишдан тийилмиш тўғрисидаги талаблари улар юборилган барча органлар ва мансабдор шахслар учун мажбурийдир.

9-модда. Конституциявий суднинг фаолият тартиби

Конституциявий суднинг фаолият тартиби ушбу Қонун, конституциявий суд ишларини юритиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солувчи бошқа қонулар ва Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суднинг Регламенти билан белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суднинг Регламенти Конституциявий суднинг ички фаолияти билан боғлиқ масалаларни тартибга солади ва унинг мажлисида қабул қилинади.

2-боб. Конституциявий суд судьясининг мақоми

10-модда. Конституциявий суднинг судьяси лавозимига номзодга кўйиладиган талаблар. Конституциявий суд судьяларининг малака даражалари

Сийёсат ва ҳуқуқ соҳаси мутахассиси бўлган, юсак маънавий фазилатларга ва зарур малакага эга бўлган, ўттиз беш ёшдан кичик бўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқароси Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланиши мумкин.

Конституциявий суднинг судьясига Олий ёки Биринчи малака даражалари берилади. Олий малака даражаси Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан берилади. Биринчи малака даражаси Конституциявий суд томонидан берилади.

11-модда. Конституциявий суд судьясининг қасамёди

Биринчи марта Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланган шахс куйидаги мазмунда қасамёд қилади:

«Конституциявий суднинг судьяси вазифаларини ҳалол ва виждонан бажаришга, конституциявий тузумни ҳимоя қилишга, бунда фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига бўйсунмишга тантанали қасамёд қиламан».

Қасамёд Конституциявий суднинг судьяси томонидан Сенатнинг мазкур судья сайланган мажлисида қилинади.

12-модда. Конституциявий суднинг судьяси лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолият

Конституциявий суднинг судьяси сенатор, давлат ҳокимияти вакилик органининг депутати бўлиши мумкин эмас.

Конституциявий суднинг судьяси сиёсий партиянинг аъзоси бўлиши, сиёсий ҳаракатларда иштирок этиши, шунингдек илмий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа бирон-бир фаолият тури билан шуғулланиши мумкин эмас.

13-модда. Конституциявий суд судьясини алмаштириб бўлмаслиги

Конституциявий суднинг судьяси ўз ваколатлари муддати давомида алмаштирилмади. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари ушбу Қонунда белгиланган тартибдан ҳамда асослардан бошқача тарзда тугатилиши ёки тўхтатиб турилиши мумкин эмас.

14-модда. Конституциявий суд судьясининг дахлсизлиги

Конституциявий суд судьяси дахлсиздир. Конституциявий суд судьясининг дахлсизлик кафолатлари ушбу Қонун, шунингдек «Судлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан белгиланади.

Конституциявий суд судьяси Конституциявий суднинг розилигисиз жиноий ёки маъмурий жавобгарликка тортилиши, шунингдек қамоққа олинishi мумкин эмас.

Конституциявий суднинг судьясига нисбатан қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чораси унга ўта оғир жиноят ёҳуд одамнинг

Ўзбекистон Республикасининг

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг КОНСТИТУЦИЯВИЙ суди тўғрисида

ўлимига сабаб бўлган бошқа қасддан жиноят содир этганлик айби қўйилган ҳоллардагина қўлланилиши мумкин. Мазкур қоида Конституциявий суднинг Конституциявий суд судьяси сифатида ишлаган даврида шундай жиноятни содир этганликда айбланаётган собиқ судьясига нисбатан ҳам қўлланилади.

Конституциявий суднинг судьясига нисбатан жиноят иши фақат Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан қўзғатилиши мумкин.

Конституциявий суд судьясини мажбурий келтириш, ушлаб туриш, худди шунингдек унинг шахсий ашёларини, бағажини, транспортини, уй-жойини, хизмат хонасини қўздан кечиришга йўл қўйилмайди.

15-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатларини тўхтатиб туриш

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари қуйидаги ҳолларда Конституциявий суднинг қарори билан тўхтатиб турилиши мумкин: агар судьяга нисбатан жиноят иши қўзғатилган бўлса ёҳуд у бошқа жиноят иши бўйича айбланувчи сифатида жавобгарликка тортилган бўлса;

у судья лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолият билан шуғулланганида;

у суднинг қарори билан бедарак йўқолган деб топилганида.

Конституциявий суд судьяси ваколатларининг тўхтатиб турилиши унга иш ҳақи тўлашининг тўхтатиб турилишига олиб келмайди ва судьяни ушбу Қонунда белгиланган дахлсизлик кафолатларидан маҳрум этмайди, бундан эҳтиёт чораси сифатида судьяга нисбатан қамоққа олиш танланган ҳоллар мустасно.

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари уларни тўхтатиб туриш асослари бекор бўлганига қадар тўхтатиб турилади.

Судья ваколатларини тиклаш Конституциявий суд қарори билан расмийлаштирилади.

16-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатларини муддатидан илгари тугатиш

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари қуйидаги ҳолларда Сенатнинг қарори билан муддатидан илгари тугатилади:

у судьялик қасамёдини бузганида;

у ёзма ариза берганида;

унга нисбатан суднинг айблов ҳукми қонуний кучга кирганида; судья оғохлантирилганидан ёки унинг ваколатлари тўхтатилганидан кейин ҳам судьялик лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолиятни давом эттирганида; соғлигининг ҳолатига ёки бошқа узрли сабабларга кўра у узоқ вақт мобайнида судьялик вазифаларини бажаришга қобилиятсиз бўлганида;

у Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини йўқотганида; у белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилганида;

у вафот этганида ёки суднинг қарори билан вафот этган деб эълон қилинганида.

17-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари тугаганидан кейин уни ишга жойлаштириш бўйича кафолатлар

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари тугаганидан кейин унга Конституциявий суд судьяси лавозимига сайланишига қадар эгаллаб турган аввалги иши (лавозими) берилади, бундай иш (лавозим) мавжуд бўлмаганда эса, аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилади.

Ваколатлари муддати тугаган судьянинг уни янги ваколатлар муддатига қайта сайлаш ёҳуд бошқа иш тақдим этиш тўғрисидаги масала ҳал бўлаётган даврда, бироқ уч ойдан ортқ бўлмаган муддатда ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади.

3-боб. Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари

18-модда. Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосарини сайлаш ҳамда уларни эгаллаб турган лавозимидан озод қилиш

Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари Конституциявий суд томонидан Конституциявий суд судьялари орасидан беш йил муддатга сайланади. Агар уларнинг Конституциявий суднинг судьяси сифатидаги ваколатлари муддати тугашига беш йилдан кам қолган бўлса, улар қолган муддатга сайланади.

Айни бир шахс Конституциявий суд раиси ёки унинг ўринбосари этиб икки муддатдан ортқ сайланиши мумкин эмас.

Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари ёзма ариза берган тақдирда, Конституциявий суд томонидан эгаллаб турган лавозимидан озод қилинади.

19-модда. Конституциявий суд раисининг ваколатлари

Конституциявий суд раиси: Конституциявий судга раҳбарлик қилади ва унинг фаолиятини ташкил этади;

Конституциявий суд томонидан кўриб чиқишга қабул қилинган масалаларнинг тайёрланишига раҳбарлик қилади;

Конституциявий суднинг мажлисларини (бундан буён матнда суд мажлиси деб юритилади) чақиради ва уларда раислик қилади;

Конституциявий суд судьялари ўртасида вазифаларни тақсимлайди;

ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарига ва Ўзбекистон Республикаси Президентига мамлакатдаги конституциявий қонунчиликнинг ҳолати тўғрисида ахборот тақдим этилишини таъминлайди;

суд мажлисларининг қарорларини ва баённомаларини имзолайди;

Конституциявий суд девонининг ишини ташкил этади, унинг ходимларини лавозимга тайинлайди ва лавозимидан озод этади; Конституциявий судни сақлаш ва унинг фаолиятини таъминлаш учун бюджет маблағларини тақсимлайди.

Конституциявий суд раиси қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Конституциявий суд раиси Қонунчилик палатаси ва Сенат, уларнинг органлари мажлисларида, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг мажлисларида иштирок этиши мумкин.

Конституциявий суд раиси ўз ваколатига қирадиган масалалар юзасидан фармоишлар чиқаради.

Конституциявий суднинг раиси йўқлигида унинг ваколатларини раис ўринбосари амалга оширади.

4-боб. Конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принциплари ва уларнинг мазмуни

20-модда. Конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принциплари

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устуңлиги, мустақиллик, коллегиаллик, ошқоралик, тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқчилиги конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принципларидир.

21-модда. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устуңлиги

Конституциявий суд ишларини юритиш Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устуңлиги принципи, қонун чиқарувчи ҳамда ижро этувчи ҳокимиятнинг ҳужжатларида инсон

Ўзбекистон Республикасининг

ҳуқуқлари ва эркинликлари устуворлигига оид конституциявий принципнинг ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бошқа нормаларининг рўёбга чиқарилиши асосида амалга оширилади. Конституциявий суд фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига амал қилган ҳолда ишларни ҳал этади ва хулосалар беради.

22-модда. Конституциявий суд ва унинг судьялари мустақиллиги

Конституциявий суд ва унинг судьялари ўз фаолиятида мустақилдир ҳамда фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига бўйсунди.

Конституциявий суднинг судьялари қарор қабул қилар экан, ўзининг ҳуқуқий нўқтаи назарини амалий мақсадга мувофиқлик мулоҳазаларидан, сиёсий мойилликлар ва бошқа ташқи таъсирлардан холи бўлган ҳолда ифодалайди.

Конституциявий суднинг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашиш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

23-модда. Коллегиаллик

Конституциявий суд ишларини юритиш коллегиал тарзда амалга оширилади.

24-модда. Ошқоралик

Суд мажлислари очик ўтказилади. Давлат сирини ёки қонун билан кўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни сақлаш зарур бўлган тақдирда суднинг ёпиқ мажлиси ўтказилишига йўл қўйилади.

25-модда. Тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқчилиги

Конституциявий суд ишларини юритиш тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқчилиги асосида амалга оширилади.

Тарафлар кўриб чиқилаётган иш юзасидан далиллар тақдим этиш, илтимосномалар баён этиш, фикрлар билдириш, ўз нўқтаи назарини ҳимоя қилиш бўйича тенг ҳуқуқ ва имкониятлардан тортишув асосида фойдаланади.

26-модда. Конституциявий суд ишлари юритиладиган тил

Конституциявий суд ишлари Ўзбекистон Республикасининг давлат тилида юритилади. Давлат тилини билмайдиган суд мажлиси иштирокчиси ўз она тилида сўзга чиқиши ва тушунтиришлар бериши ҳамда таржимон хизматидан фойдаланиши мумкин.

5-боб. Конституциявий судга муροжаат қилиш. Муροжаатни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва ўрганиш. Ишни кўриш учун қабул қилиш

27-модда. Конституциявий судга муροжаат қилиш ҳуқуқи

Қуйидагилар Конституциявий судга муροжаат қилиш ҳуқуқига эга:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталари; Ўзбекистон Республикаси Президенти; Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман);

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) ўринбосари – Бола ҳуқуқлари бўйича вакил;

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгеси; Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг камида тўртдан бир қисмидан иборат депутатлар гуруҳи; Сенат аъзолари умумий сонининг камида тўртдан бир қисмидан иборат сенаторлар гуруҳи;

Ўзбекистон Республикаси Олий суди; Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори; Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси; Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий маркази;

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил.

Агар қонун фуқаролар ва юридик шахсларнинг фикрича, уларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларини бузаётган бўлса, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ келмаса ҳамда судда қўрилиши тугалланган муайян ишда қўлланилган бўлса ва судда ҳимоя қилишнинг барча бошқа воситаларидан фойдаланиб бўлинган бўлса, улар қонуннинг Конституцияга мувофиқлигини текшириш тўғрисидаги шикоят билан Конституциявий судга муροжаат этишга ҳақлидир.

28-модда. Конституциявий судда ишларни кўриш асослари

Конституциявий судга муροжаат этиш ҳуқуқига эга бўлган давлат органларининг ва мансабдор шахсларнинг муροжаати, шунингдек фуқароларнинг ва юридик шахсларнинг шикоятлари (бундан буён матнда муροжаат деб юритилади) Конституциявий судда ишларни кўриш учун асос бўлади.

29-модда. Конституциявий судга муροжаатга кўйиладиган талаблар

Конституциявий судга муροжаат ёзма ёки электрон шаклда юборилади. Электрон шаклда юборилган муροжаат электрон ҳужжат айлиниши тўғрисидаги қонунчилик талабларига мувофиқ бўлиши керак. Коллегиал органининг Конституциявий судга муροжаатига ушбу органининг тегишли қарори илова қилинади.

Муροжаатда: Конституцияга мувофиқлиги текширилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг номи, рақами, қабул қилинган санаси, у эълон қилинган манба, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ва қонунининг шарҳ берилиши лозим бўлган қидалари; муροжаатни Конституциявий судда кўриб чиқишнинг ҳуқуқий асослари;

қўйилган масала юзасидан муροжаат қилувчининг нўқтаи назари ва муροжаатни Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг тегишли нормаларига ҳавола қилинган ҳолдаги ҳуқуқий асосланмириш;

муροжаат қилувчининг номи (фамилияси, исми, отасининг исми), жойлашган ери, почта манзили ёки яшаш жойи, вакил ва унинг ваколатлари тўғрисидаги зарур маълумотлар, бундан вакиллик лавозим бўйича амалга ошириладиган ҳоллар мустасно; илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати кўрсатилган бўлиши керак.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг шикоятларида иш судда кўриб чиқилганлиги ва судда ҳимоя қилишнинг барча шаклларидан фойдаланилганлиги кўрсатилган бўлиши керак.

Муροжаатда муροжаат қилувчи ишни ҳал этиш учун зарур деб ҳисоблаган бошқа маълумотлар ҳам кўрсатилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг

Конституцияси ва қонуни нормасининг матни; тараф вакилининг ваколатини тасдиқловчи ишончнома ёки бошқа ҳужжат, бундан вакиллик лавозим бўйича амалга ошириладиган ҳоллар мустасно, шунингдек шахснинг Конституциявий судда вакил сифатида иштирок этиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларнинг кўчирма нусхалари.

30-модда. Муροжаатга илова қилинадиган ҳужжатлар

Муροжаатга қуйидагилар илова қилинади: текширилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг ёки шарҳланиши лозим бўлган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонуни нормасининг матни; тараф вакилининг ваколатини тасдиқловчи ишончнома ёки бошқа ҳужжат, бундан вакиллик лавозим бўйича амалга ошириладиган ҳоллар мустасно, шунингдек шахснинг Конституциявий судда вакил сифатида иштирок этиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларнинг кўчирма нусхалари.

Муροжаатга суд мажлисига чақирилиши таклиф қилинаётган гувоҳлар, экспертлар ва мутахассисларнинг рўйхати, суд қарорларининг кўчирма нусхалари, шунингдек бошқа ҳужжатлар ҳамда материаллар илова қилиниши мумкин.

31-модда. Муροжаатларни рўйхатга олиш. Айрим муροжаатларни кўриб чиқиш тартиби

Конституциявий судга келиб тушган муροжаатлар рўйхатдан ўтказилади.

Хал этилиши Конституциявий суд ваколатларига кирмайдиган масалалар бўйича муροжаатлар Конституциявий суд томонидан «Жисмоний ва юридик шахсларнинг муροжаатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида белгиланган тартибда, қўйилган масалаларни ҳал этиш ўз ваколатига киритилган тегишли давлат органларига, ташкилотларга ва мансабдор шахсларга беш кунлик муддатдан кечиктирмай юборилади.

32-модда. Муροжаатни Конституциявий суд судьялари томонидан дастлабки тарзда ўрганиш

Конституциявий суд муροжаат олинган кундан эътиборан етти кундан кечиктирмай уни ўрганишга киришади.

Конституциявий суднинг раиси келиб тушган муροжаатни ушбу Қонунда қўйилган талабларга мувофиқлиги нўқтаи назаридан дастлабки тарзда ўрганишни ва муροжаатни дастлабки тарзда ўрганиш натижалари бўйича хулоса тайёрлашни Конституциявий суднинг бир ёки бир нечта судьясига топширади.

Муροжаатни дастлабки тарзда ўрганиш конституциявий суд ишларини юритишнинг мажбурий босқичидир.

Муροжаатни дастлабки тарзда ўрганиш натижалари юзасидан Конституциявий суд судьясининг (судьяларининг) хулосаси суд мажлисида маъруза қилинади.

Ўзбекистон Республикасининг КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2-бетларда).

Конституциявий суднинг судьясини четлаштириш Конституциявий суднинг мажлисда ҳозир бўлган судьяларнинг кўпчилик овози билан қабул қилинган асослантирилган қарори билан амалга оширилади.

6-боб. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари
40-модда. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари

Тарафлар, гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонлар конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларидр.

Суд мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қонунчилик палатаси Спикери, Сенат Раиси, Ўзбекистон Республикаси Бош вазيري, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман), Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) ўринбосари – Бола ҳуқуқлари бўйича вакил, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директори, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди раиси, Бош прокурори, адлия вазيري, Ҳисоб палатаси раиси ва Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил иштирок этиши мумкин. Улар кўриб чиқилаётган барча масалалар юзасидан ўз нуктаи назарини баён этишга ҳаққи.

41-модда. Тарафлар ва уларнинг вакиллари

Куйдагилар конституциявий суд ишларини юритишда тарафлардр:

Конституциявий судга мурожаат этган давлат органи ёки мансабдор шахс, фуқаролар ва юридик шахслар;

Конституцияга мувофиқлиги аниқлангани ёки шарҳ берилиши лозим бўлган тегишли ҳужжатни қабул қилган давлат органи ёки мансабдор шахс;

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятида кўрсатилган масалаларни ҳал қилиш ўз ваколатига киритилган давлат органи.

Тарафлар Конституциявий судда шахсан ва (ёки) вакиллари орқали иштирок этишга ҳақли. Тараф бир ёки бир нечта вакилга эга бўлишга ҳақли.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган давлат органлари ва юридик шахсларнинг раҳбарлари Конституциявий судда лавозими бўйича тарафларнинг вакили бўлиши мумкин. Лавозими бўйича тарафларнинг вакиллари тарафларнинг манфаатларини ишончномасис ифода этади.

Иш бўйича тарафнинг вакили сифатида адвокат ҳам иштирок этиши мумкин.

42-модда. Тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари
--

Тарафлар: барча иш материаллари билан танишишга, улардан кўчирмалар ёзиб олишга, кўчирма нусхалар олишга; иш юзасидан ўз нуктаи назарини баён этишга; ёзма фикр-мулоҳазалар тақдим этишга; экспертиза тайинлаш, Конституциявий судга гувоҳларни, экспертларни, мутахассислар ва таржимонларни чақириш ҳақида илтимослар қилишга; экспертлар ва мутахассисларнинг номзодларини тақлиф этишга; конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига саволлар беришга ҳақли.

Тарафлар ушбу Қонунда назарда тутилган бошқа ҳуқуқлардан ҳам фойдаланиши мумкин.

Тарафлар Конституциявий суд қақрувига биноан суд мажлисида иштирок этиши; тушунтиришлар бериши ва суд мажлисида раислик қилувчининг, Конституциявий суд бошқа судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига жавоб бериши; суд мажлисида раислик қилувчининг суд мажлиси залида тартибга rioя этиш тўғрисидаги фармойишларига бўйсунishi шарт.

43-модда. Гувоҳ, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари
--

Ишга тааллуқли бирор-бир ҳолатдан хабардор ҳар қандай шахс гувоҳ бўлиши мумкин.

Гувоҳ: ўз она тилида кўрсатувлар беришга, таржимон хизматидан фойдаланишга, кўрсатувларини ўз қўли билан ёзиб беришга, ўз илтимосига биноан ишга қўшиб қўйилиши мумкин бўлган ёзма қайдлардан, ҳужжатлардан ва бошқа материаллардан ўз кўрсатувларини беришда фойдаланишга; ўзининг Конституциявий судга келиш билан боғлиқ харажатларининг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Гувоҳ Конституциявий суднинг қақрувига биноан келиши; кўрилаётган иш бўйича ўзига маълум бўлган маълумотлар тўғрисида ҳаққоний кўрсатувлар бериши; ўзида мавжуд бўлган тегишли материалларни суднинг талабига кўра тақдим этиши; Конституциявий суд судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига жавоб бериши шарт.

Суд мажлисида кўрсатувлар беришдан олдин гувоҳ била туриб ёлгон кўрсатувлар берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

44-модда. Эксперт, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари
--

Ишнинг пировард натижасидан манфаатдор бўлмаган, Конституциявий суд томонидан ҳал этилиши лозим бўлган масалалар борасида махсус билимларга эга бўлган ва эксперт ҳулосасини бериш учун жалб этиладиган шахс эксперт ҳисобланади.

Эксперт: экспертиза предметига тааллуқли бўлган иш материаллари билан танишишга ва улардаги зарур маълумотлардан кўчирмалар ёзиб олишга ёки кўчирма нусхалар олишга; эксперт ҳулосасини бериш учун зарур бўлган қўшимча материаллар ўзига тақдим этилиши тўғрисида илтимосномалар киритишга; суд мажлисида раислик қилувчининг ружсати билан конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига эксперт ҳулосасини бериш учун зарур бўлган саволларни беришга; ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Эксперт Конституциявий суд томонидан қўйилган саволлар бўйича ҳолис ва асослантирилган ҳулоса бериши; Конституциявий суд қақрувига биноан келиши; ўзи тайёрлаган ҳулосанинг мазмунини тушунтириши; Конституциявий суд судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига ҳаққоний жавоб бериши; экспертизани ўтказиш муносабати билан ўзига маълум бўлиб қолган маълумотларни ошкор қилмаслиги шарт.

Суд мажлисида сўзга чиқшдан олдин эксперт била туриб ёлгон ҳулоса берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

45-модда. Мутахассис, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишнинг пировард натижасидан манфаатдор бўлмаган, Конституциявий суд томонидан ҳал этилиши лозим бўлган масалалар борасида махсус билим ва кўникмаларга эга бўлган ҳамда далилларни тўплаш, текшириш ва баҳолашда маслаҳатлар (тушунтиришлар) бериш йўли билан кўмаклашиш ҳамда

Конституциявий суд томонидан илмий-техника воситаларининг қўлланилишида ёрдам кўрсатиш учун жалб этиладиган шахс мутахассис ҳисобланади.

Мутахассис: Конституциявий судга ўзининг нима мақсадда чақирилганлигини билишга; агар тегишли билим ва кўникмаларга эга бўлмаса, иш юритишда иштирок этишни рад қилишга; ўзи кўриб қаётган масалаларга тааллуқли иш материаллари билан танишишга; ўз фикрини баён этиши учун зарур бўлган саволларни конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига суд мажлисида раислик қилувчининг ружсати билан беришга, бошқа зарур ахборотни олишга; иш бўйича иш юритишда иштирок этиши муносабати билан ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Мутахассис Конституциявий суд қақрувига биноан келиши; Конституциявий суд судьяларининг, шунингдек конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига ҳаққоний жавоб бериши шарт.

46-модда. Таржимон, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишнинг пировард натижасидан манфаатдор бўлмаган, таржима қилиш учун зарур бўлган тилларни биладиган ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиси конституциявий суд ишлари юритилаётган тилни билмайдиган ёки етарли даражада билмайдиган ҳолларда суд мажлисида иштирок этувчи ва таржима қилиш учун, худди шунингдек ёзма ҳужжатларни таржима қилиш учун жалб этиладиган шахс таржимон ҳисобланади.

Таржимон: таржима қилинаётган сўзлар ва жумлаларнинг маъносини аниқлаштириш мақсадида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига суд мажлисида раислик қилувчининг ружсати билан саволлар беришга; агар таржима қилиш учун тегишли билимга эга бўлмаса, суд муҳокамасида иштирок этишни рад қилишга; иш бўйича иш юритишда иштирок этиши муносабати билан ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Таржимон Конституциявий суднинг қақрувига биноан келиши, ўзига топширилган таржимани аниқ, тўлиқ ва тўғри бажариши шарт.

Таржимани бажаришни бошлашдан аввал таржимон била туриб нотўғри таржима қилганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

7-боб. Суд муҳокамаси

47-модда. Ишни кўриш учун тайинлаш

Ишни суд мажлисида кўриш учун тайинлаш тўғрисидаги ажрим мурожаат кўриш учун қабул қилинганидан сўнг бир ойдан кечиктирмай Конституциявий суд томонидан қабул қилинади.

48-модда. Суд мажлиси ҳақида хабардор қилиш. Материалларни юбориш
--

Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида Конституциявий судга ўз вақтида келиш ва ишни кўришга тайёргарлик кўриш учун етарли муддат ҳисобга олинган ҳолда хабарнома юборилади. Конституциявий суд мажлисининг вақти ва жойи ҳақидаги ахборот унинг расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

Суд мажлиси ҳақидаги хабарнома, Конституциявий судга келиб тушган мурожаатнинг кўчирма нусхаси суд мажлиси бошлангунига қадар камида ўн кундан кечиктирмай тарафларга юборилади. Суд мажлиси ҳақидаги хабарнома ва кўриб чиқиладиган ишга доир маълумотнома ушбу Қонун 40-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган иштирокчиларга мажлис бошлангунига қадар камида бир ҳафтадан кечиктирмай юборилади.

49-модда. Суд мажлисини ўтказиш жойи

Суд мажлиси унинг доимий жойлашган ерида ўтказилади. Зарур бўлса, Конституциявий суд мажлисни бошқа жойда ўтказиши мумкин.

50-модда. Суд мажлисини ўтказиш тартиби
--

Суд мажлиси ушбу Қонунга ва Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг Регламентига мувофиқ ўтказилади. Суд мажлиси иштирокчилари Конституциявий судга мурожаат этганда тик турган ҳолда тушунтиришлар, кўрсатувлар беради, илтимослар қилади ва саволлар беради. Ушбу қонддан четга чиқшга фақат суд мажлисида раислик қилувчининг ружсати билан йўл қўйилади. Конституциявий суднинг ташаббусига ёки суд мажлиси иштирокчиларининг илтимосига кўра суд мажлисининг аудио- ёки видеоёзуви амалга оширилиши мумкин.

Иш очик суд мажлисида кўрилганда суд мажлиси иштирокчилари ва залда ҳозир бўлганлар суд мажлисининг боришини қайд этишга, овозли ёзувини амалга оширишга ҳақли. Суд мажлисини фототасвирга олишга, видеоёзувини амалга оширишга, шунингдек уни радио ва телевидение орқали узатишга суд мажлисида раислик қилувчининг ружсати билан йўл қўйилади. Мазкур ҳаракатлар суд мажлисини ўтказишга халақит бермаслиги керак ва суд мажлисида раислик қилувчи томонидан вақт бўйича цекланиши мумкин.

51-модда. Суд мажлисида раислик қилувчи ва унинг ваколатлари

Суд мажлисида Конституциявий суднинг раиси, у йўқлигида ёки унинг топшириғига биноан Конституциявий суд раисининг ўринбосари раислик қилади, Конституциявий суднинг раиси ва унинг ўринбосари бўлмаган ёки улар ўз вазифаларини бажариши мумкин бўлмаган тақдирда эса Конституциявий суднинг энг катта ёшли судьяси раислик қилади.

Суд мажлисида раислик қилувчи: суд мажлисига раҳбарлик қилади; муҳокаманинг ҳар томонлама, тўлиқ ва ҳолисона бўлишини таъминлаш учун барча зарур чораларни кўради; суд мажлисини очади, Конституциявий суд таркибини ва қандай иш кўриб чиқилиши лозимлигини эълон қилади, ким суд мажлиси котиби эканлигини, ишни кўриб чиқшда тарафлар, уларнинг вакиллари, гувоҳ, эксперт, мутахассис, таржимон ва суд мажлисининг бошқа иштирокчилари сифатида кимлар иштирок этаётганини маълум қилади;

суд мажлисининг ҳозир бўлган иштирокчилари шахсини, тарафлар вакилларининг ваколатлари бор-йўқлигини аниқлайди; суд мажлиси иштирокчиларига уларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятларини тушунтиради; таржимонни била туриб нотўғри таржима қилганлик учун, экспертни била туриб ёлгон ҳулоса берганлик учун, гувоҳни била туриб ёлгон кўрсатувлар берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида огоҳлантиради;

тарафларга ва уларнинг вакилларига ишнинг барча ҳолатлари бўйича тушунтиришлар бериш, ўз далилларини асослаш ва саволлар бериш учун тенг имкониятлар яратади; суд мажлисида тегишли тартибни таъминлаш чораларини кўради. Суд мажлисида раислик қилувчи тарафнинг ёки унинг вақилининг, суд мажлиси бошқа иштирокчиларининг сўзини, агар сўзга чиқувчи кўрилаётган масала предметдан четга чиқиб кетса ёҳуд шаклан ёки мазмунан қўпол мулоҳазаларга йўл қўйса, суд залида белгиланган тартибни бузса, тўхтатиб қўйишга ҳақли.

Суд мажлисида раислик қилувчи Конституциявий суд судьяларининг маслаҳатхонадаги маслаҳатлашувида раислик қилади, уларнинг ўз фикрини эркин ва монеликсиз билдириши имкониятини таъминлайди.

52-модда. Суд мажлисида иштирок этаётган Конституциявий суд судьясининг ваколатлари
--

Суд мажлисида иштирок этаётган Конституциявий суд судьяси: тарафларга, уларнинг вакилларига ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчиларига саволлар беришга; суд мажлиси иштирокчиларидан суд мажлисида муҳокама этилаётган масалаларни моҳияти бўйича тушунтиришлар олишга; тақлифлар киритишга; процессуал масалалар бўйича ўз фикрини билдиришга ҳақли.

53-модда. Ишни кўриб чиқшнинг бевоситалиги ва суд мажлисининг узлуқсизлиги

Конституциявий суд ишни кўриб чиқш чоғида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларини бевосита суд мажлисида эшитади, зарур ҳужжатларни ўқиб эшиттиради.

Конституциявий суднинг судьяларида ва тарафларда мавжуд бўлган ҳужжатлар, агар уларнинг мазмуни муҳокама жараёнида оғзаки баён қилинса, ўқиб эшиттирилмаслиги мумкин. Бирок, агар Конституциявий суднинг судьяларидан ёки суд мажлиси иштирокчиларидан бирортаси уларнинг тўлиқ ёки қисман ўқиб эшиттирилишини талаб қилса, суд мажлисида раислик қилувчининг қарорига биноан ўқиб эшиттирилиши мумкин.

Конституциявий суд маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш, Ўзбекистон Республикаси қонунларининг нормаларига расмий шарҳ бериш тўғрисидаги ишларни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан кўриши мумкин. Бу ҳақда Конституциявий суд ажрим чиқаради ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларини хабардор қилади. Агар конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларидан бири ишни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан кўришга қарши эътироз билдирса, иш умумий тартибда кўриб чиқилади. Конституциявий суд ишни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан ушбу бобнинг қондаларига мувофиқ кўриб қацади.

Суднинг мажлиси ҳар бир иш бўйича узлуқсиз ўтади, бундан мажлис иштирокчиларига дам олиш учун ёки яқунловчи нутқларини тайёрлаш учун ажратилган вақт мустасно. Тарафлардан бирининг илтимосига кўра бошқа тараф тақдим этган материалларни қўшимча ўрганиш учун, шунингдек мажлисининг нормал давом этишига монелик қиладиган ҳолатлар юзага келган ҳолларда суд мажлисида танаффус қилиниши мумкин.

54-модда. Суд мажлиси залидаги тартиб
--

Суд мажлиси залида ҳозир бўлганлар Конституциявий судга, мажлис залида ҳозир бўлган бошқа шахсларга рўяат билан муносабатда бўлиши ва суд мажлисида тартибга rioя этиши, суд мажлисида раислик қилувчининг фармойишларига бўйсунishi шарт. Конституциявий суднинг судьялари суд мажлиси залига кирганда ва улар чиқиб кетаётганда барча мажлис залида ҳозир бўлганлар ўрндан туради.

Суд мажлиси иштирокчилари Конституциявий судга: «Журматли Конституциявий суд» деган сўзлар билан мурожаат этади.

Суд мажлиси залида ҳозир бўлганлар Конституциявий суд қарорини тик турган ҳолда эшитади.

55-модда. Суд мажлисини кейинга қолдириш

Конституциявий суд қуйидаги ҳолларда суд мажлисини кейинга қолдиради:

суд мажлисида Конституциявий суднинг ваколатли таркиби мавжуд бўлмаганда;

суд мажлисида ҳозир бўлиши шарт деб топилган тараф, унинг вакили, гувоҳ, эксперт, мутахассис, таржимон келмаганда, агар уларнинг йўқлиги ишнинг моҳияти бўйича ҳал этилишига таъсир кўрсатиши мумкин бўлса;

ҳужжатлар ва бошқа материаллар тақдим этилмаганда ёки ўз вақтида тақдим этилмаганда, агар улар ишни ҳал этиш учун муҳим аҳамиятга эга бўлса; агар қўшимча материалларни талаб қилиб олиш зарурлиги муносабати билан Конституциявий суднинг судьяси ёки тараф, унинг вакили ишни кўриб чиқшши кейинга қолдириш тўғрисида илтимос қилса;

ишнинг ҳар томонлама, тўлиқ ва ҳолисона кўриб чиқилишига монелик қиладиган бошқа ҳолатлар мавжуд бўлганда, шу жумладан суд мажлисида тартиб бузилган тақдирда.

Конституциявий суд суд мажлисини кейинга қолдириш тўғрисида ажрим қабул қилади. Бунда Конституциявий суд суд мажлиси кўчириладиган санини тайинлайди.

Кўриб чиқилиши кейинга қолдирилган иш бўйича суд мажлиси бошидан бошланади ёки кейинга қолдирилган жойидан бошланади.

Конституциявий суд томонидан илгари эшитилган гувоҳларни, экспертларни, мутахассисларни, таржимонларни қайтадан чақириш фақат Конституциявий суд зарур деб топган тақдирда амалга оширилади.

56-модда. Иш юритишни тугатиш

Агар суд мажлиси жараёнида: мурожаатнинг Конституциявий судга тааллуқли эмаслиги; мурожаатнинг предмети юзасидан Конституциявий суд томонидан илгари қарор чиқарилган бўлиб, у қонуний кучида эканлиги; Конституциявий суд кўриб чиқшши учун киритилган мурожаат мурожаат қилувчи томонидан қайтариб олинганлиги аниқланса, Конституциявий суд иш юритишни тугатади.

Иш юритишни тугатиш ҳақида Конституциявий суд ажрим чиқаради.

57-модда. Суд мажлиси иштирокчиларининг келмаганлиги билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш

Суд мажлисига тарафлар (тараф) ёки уларнинг вакиллари келмаган тақдирда, Конституциявий суд ишни кўриб чиқш ёки уни кейинга қолдириш мумкинлиги тўғрисидаги масалани ҳал қилади.

58-модда. Суд мажлиси залидан гувоҳларни чиқариб туриш

Суд мажлисига келган гувоҳлар уларнинг шахси аниқланганидан кейин суд мажлиси залидан чиқариб турилади.

59-модда. Тарафларнинг илтимослари ва уларни ҳал этиш тартиби
--

Суд мажлисида раислик қилувчи ишни кўриб чиқш бошлангунига қадар тарафлардан уларнинг ишга тааллуқли илтимослари бор-йўқлигини аниқлайди.

Ёзма илтимослар суд мажлисида ўқиб эшиттирилади ва иш материалларига қўшиб қўйилади, оғзаки илтимослар суд мажлиси баённомасига киритилади.

Конституциявий суд тарафларнинг фикрларини инобатга олган ҳолда илтимосни қаноатлантириш ҳақида ёки уни қаноатлантиришни рад қилиш тўғрисида ажрим чиқаради.

60-модда. Маърузачи судьянинг маърузаси ва тарафларнинг тушунтиришлари

Ишни кўриб чиқш маърузачи судьянинг маърузаси билан бошланади, у кўриб чиқилаётган масаланинг моҳиятини баён қилади.

Сўнгра суд тарафларнинг фикрларини инобатта олган ҳолда иш материалларини текшириш тартиби ҳақида қарор қабул қилади.

Конституциявий судга мурожаат қилган тараф биринни бўлиб сўзга чиқади, ундан кейин суд мажлисида раислик қилувчи бошқа тарафга сўзга чиқш имкониятини беради. Тарафнинг нуктаи назари унинг бир нечта вакили томонидан ҳимоя қилинган тақдирда, уларнинг сўзга чиқш кетма-кетлиги мазкур тараф томонидан белгиланади.

Тарафларнинг ҳар бири сўзга чиқиб бўлганидан сўнг Конституциявий суднинг судьялари тарафларга саволлар бериши мумкин, сўнгра сўзга чиқган тарафга саволлар бериш ҳуқуқи бошқа тарафга берилади.

61-модда. Иш ҳужжатларини ва бошқа ёзма материалларини текшириш
--

Иш ҳужжатлари ва бошқа ёзма материалларини маърузачи судья ўқиб эшиттиради. Шундан сўнг тарафлар ўқиб эшиттирилган ҳужжатлар ва бошқа материаллар юзасидан тушунтиришлар бериши мумкин.

Конституциявий суд ўз ташаббуси билан ёки суд мажлиси иштирокчиларининг илтимосига кўра ишни кўриш учун зарур бўлган ҳужжатларни, бошқа материалларни қўшимча равишда сўраб олишга, шунингдек иш материалларини қўшимча равишда текшириш ва (ёки) экспертизалар ўтказиш тўғрисида топшириқ беришга, зарур бўлган тақдирда суд мажлисига гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонларни чақиришга ҳақли.

62-модда. Гувоҳларни эшитиш тартиби
--

Гувоҳларни эшитиш навбати суд томонидан белгиланади.

Суд мажлисида раислик қилувчи гувоҳга кўриб чиқилаётган ишнинг моҳияти юзасидан ўзига маълум бўлган барча ҳолатларни баён қилишни тақлиф

Ўзбекистон Республикасининг КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида

◄ (Давоми. Бошланиши 1, 2, 3-бетларда).

Конституциявий суднинг судьялари қарор қабул қилиш чоғидаги муҳокама мазмуни тўғрисидаги, Конституциявий суд таркибига кирган айрим судьяларнинг нуктаи назари ҳақидаги маълумотларни бирор-бир шахсга маълум қилишга ва судьялар маслаҳатлашуви сирини бошқа усулда ошкор қилишга ҳақиқ эмас.

70-модда. Конституциявий суд қарорининг мазмуни. Қарорни имзолаш

Конституциявий суднинг қарори кириш, тавсиф, асослантирувчи ва хулоса қисмларидан иборат бўлади.

Қарорнинг кириш қисмида: қарор қабул қилган суднинг номи, қарорнинг номланиши, у қабул қилинган сана ва жой; Конституциявий суднинг таркиби; суд мажлисининг котиби; суд мажлисининг иштирокчилари тўғрисидаги маълумотлар; мурожаатда кўрсатилган талаблар; Конституциявий суд мазкур ишни Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ва ушбу Қонуннинг қайси нормаларига мувофиқ кўриб чиққан бўлса, ўша нормалари кўрсатилади.

Қарорнинг тавсиф қисмида Конституциявий судга келиб тушган мурожаатнинг, ишда иштирок этувчи шахслар тушунтиришларининг, аризалари ва илтимосларининг қисқача мазмуни кўрсатилади.

Қарорнинг асослантирувчи қисмида: ишнинг Конституциявий суд томонидан аниқланган ва қарорнинг асосига қўйилган ҳақиқий ҳолатлари; суднинг иш ҳолатлари тўғрисидаги хулосаларига асос бўлган далиллар;

Конституциявий суд қарор қабул қилишда таянган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар кўрсатилади.

Қарорнинг хулоса қисмида кўриб чиқилган иш якунлари бўйича Конституциявий суднинг якуний хулосалари, унинг кунга кириш тартиби, шунингдек уни ижро этиш ҳамда эълон қилиш тартиби, муддатлари ва ўзига хос хусусиятлари кўрсатилади.

Конституциявий суднинг қарори овоз беришда иштирок этган Конституциявий суднинг барча судьялари томонидан имзоланади.

71-модда. Конституциявий суд қарорини ўқиб эшиттириш

Конституциявий суд қарори Конституциявий суд томонидан белгиланган муддатда суд мажлисида ўқиб эшиттирилади.

Конституциявий суд қарори ўқиб эшиттирилганидан сўнг суд мажлисида раислик қилувчи қарорнинг мазмунини тушунтиради, шундан кейин суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилади.

72-модда. Конституциявий суд қарорларини эълон қилиш ва уларнинг кучга кириши

Конституциявий суднинг қарорлари, хулосалари ва бошқа тўхтамлари оммавий ахборот воситаларида ҳамда Конституциявий суднинг расмий веб-сайтида эълон қилинади.

Конституциявий суд ишларини юритиш процессуал масалалари ва ўз фаолиятини ташкил этиш масалалари бўйича қабул қилинган қарорлар Конституциявий суднинг ихтиёрига кўра эълон қилинади.

«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари, «Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суднинг Ахборотномаси», шунингдек Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси Конституциявий суднинг қарорлари эълон қилинадиган расмий манбалардир.

Конституциявий суднинг қарорлари ва хулосалари қабул қилинган кундан эътиборан уч кун ичида расмий эълон қилиниши лозим ҳамда расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга кириди. Бошқа қарорлар қабул қилинган кундан эътиборан кучга кирди.

Конституциявий суднинг қарорлари тарафларга ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчиларига юборилади. Конституциявий суднинг қарорлари Конституциявий суд раисининг топшириғига мувофиқ бошқа ташкилотларга ҳам юборилиши мумкин.

73-модда. Конституциявий суд қарорининг юридик кучи

Конституциявий суднинг ҳужжати қатъий ва унинг устидан шикоят қилиниши мумкин эмас.

Конституциявий суднинг қарорига кўра Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг бир қисми ўзининг амал қилишини тугатади.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида назарда тутилган ҳужжатни қабул қилган давлат органи ўз ҳужжатини Конституциявий суднинг қарори асосида бир ойдан кечиктирмай Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлаштириши керак.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат асосида қарорлар қабул қилган давлат органлари уларни бир ой ичида қайтадан кўриб чиқиши керак.

74-модда. Конституциявий суднинг қарорини қайтадан кўриб чиқиш

Конституциявий суднинг қарори қуйидаги ҳолларда ўз ташаббуси билан қайтадан кўриб чиқилиши мумкин: қарор чиқарилган пайтда Конституциявий судга номаълум бўлган янги очилган ҳолатлар муносабати билан; қарор қабул қилинишига асос бўлган конституциявий норма ўзгарган тақдирда;

Конституциявий суд мазкур қарорни конституциявий суд ишларини юритишнинг белгиланган тартиби бузилган ҳолда қабул қилинган деб топган тақдирда.

9-боб. Суд мажлисининг баённомаси

75-модда. Суд мажлиси баённомасининг мазмуни

Суд мажлисида суд мажлисининг баённомаси юритилади. Суд мажлисининг баённомасида қуйидаги маълумотлар кўрсатилиши керак:

суд мажлисининг вақти ва жойи; суднинг тарихи ва суд мажлисининг котиби; ишнинг номи ва рақами; ишда иштирок этувчи шахсларнинг келган-келмаганлиги тўғрисидаги маълумотлар;

Конституциявий суднинг ҳаракатлари, улар суд мажлисида қай тартибда бажарилган бўлса, шу тартибда, уларнинг натижалари; Конституциявий суднинг маслаҳатхонага кирмасдан ўз жойида қабул қилинган ажрмлари;

тарафларнинг тушунтиришлари ва ишда иштирок этувчи шахсларнинг илтимослари; ишни кўриш жараёнида судга тақдим этилган далиллар ҳақидаги маълумотлар; гувоҳларнинг кўрсатувлари, экспертларнинг хулосалари ва мутахассисларнинг фикрлари, уларга берилган саволлар ҳамда олинган жавоблар; конституциявий суд ишларини юритиш бошқа иштирокчиларининг чиқишлари; суд музокараларининг мазмуни; Конституциявий суднинг қарорини ўқиб эшиттириш ҳақидаги маълумотлар.

Агар суд мажлиси вақтида аудио- ёки видеоёзув қўлланилган бўлса, аудио- ёки видеоёзув баённомага қўшиб қўйилади, бу ҳақда суд мажлисининг баённомасига тегишли ёзув киритилади.

Суд мажлисининг баённомаси суд мажлиси тугаган пайтдан эътиборан уч кун ичида расмийлаштирилиши керак.

Суд мажлисининг баённомаси раислик қилувчи ва суд мажлисининг котиби томонидан имзоланади ҳамда ишга қўшиб қўйилади.

76-модда. Суд мажлисининг баённомаси билан танишиш. Суд мажлисининг баённомасига доир фикр-мулоҳазалар

Тарафлар суд мажлисининг баённомаси имзоланган кундан эътиборан беш кун ичида у билан танишиб чиқишга ва у бўйича фикр-мулоҳазаларини билдиришга ҳақли, ушбу фикр-мулоҳазалар улар берилган кундан эътиборан беш кун ичида, Конституциявий суд томонидан тарафларни чақирмасдан кўриб чиқилиши керак. Конституциявий суд фикр-мулоҳазаларга рози бўлган тақдирда, уларни қабул қилади, рози бўлмаган тақдирда эса уларни рад этади, бу ҳақда ажрим чиқаради. Суд мажлисининг бошқа иштирокчилари суд мажлисида раислик қилувчининг руҳсати билан суд мажлиси баённомаси билан танишиб чиқиши мумкин.

10-боб. Процессуал муддатлар

77-модда. Ишни кўриб чиқиш муддатлари

Кўриб чиқилаётган иш юзасидан қарор мурожаат кўриб чиқишга қабул қилинган пайтдан эътиборан уч ойдан кечиктирмай Конституциявий суд томонидан қабул қилинади.

78-модда. Процессуал муддатларни ҳисоблаш

Процессуал муддатлар ойлар ва кунлар билан ҳисобланади. Процессуал муддатларнинг ўтиши календар сананинг бошланиши деб белгиланган куннинг эртасидан бошланади.

79-модда. Процессуал муддатларнинг тугаши

Ойлар билан ҳисобланадиган процессуал муддат белгиланган муддат охириг ойининг тегишли кунида тугайди. Агар ойлар билан ҳисобланадиган процессуал муддатнинг тугаши санаси бўлмаган ойга тўғри келса, муддат шу ойнинг охириг кунида тугайди.

Кунлар билан ҳисобланадиган процессуал муддат белгиланган муддатнинг охириг кунида тугайди.

Процессуал муддатнинг охириг куни иш куни бўлмаган кунга тўғри келган ҳолларда, ундан кейинги биринчи иш куни муддат тугайдиган кун ҳисобланади.

11-боб. Суд чикимлари ва харажатларнинг ўрнини қоплаш

80-модда. Суд чикимлари

Суд чикимлари гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонларга тўланиши лозим бўлган суммалардан, шунингдек ишни кўриш билан боғлиқ бошқа харажатлардан иборат бўлади.

81-модда. Гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонларнинг харажатлари ўрнини қоплаш

Конституциявий судда ишларни кўриш муносабати билан жалб этилган гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонларга қонунчиликка мувофиқ харажатларнинг ўрни қопланади.

Конституциявий судда ишларни кўриш муносабати билан жалб этилган экспертлар, мутахассислар ва таржимонларга қонунчиликка мувофиқ ҳақ тўланади.

12-боб. Айрим тоифадаги ишлар бўйича иш юритишнинг ўзига хос хусусиятлари

82-модда. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Конституцияга мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Конституциявий суд Конституцияга мувофиқлиги хусусида шубҳа туғдирган аниқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар юзасидан қарорлар қабул қилади.

Конституциявий суд норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Конституцияга мувофиқлигини текшириб, текширилган ҳужжатга асосланган ёҳуд унинг қондиларини тақрорлайдиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар хусусида ҳам, гарчи Конституциявий суд кўриб чиқиши учун киритилган мурожаатда улар тўғрисида сўз юритилмаган бўлса-да, бир вақтнинг ўзида қарор чиқаришга ҳақли.

Конституциявий суд норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Конституцияга мувофиқлигини тўлиқлигича ёки унинг бир қисмини текшираётганда: норматив мазмуни бўйича; норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг шакли бўйича; давлат органлари ва мансабдор шахслар ўртасида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси билан белгиланган ваколатларнинг чегараланиши нуктаи назаридан; норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қабул қилиниши, имзоланиши, шунингдек расмий эълон қилиниши ва амалга киритилиши тартиби бўйича унинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Конституцияга мувофиқлиги тўғрисидаги ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади: норматив-ҳуқуқий ҳужжати ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

норматив-ҳуқуқий ҳужжати ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топш тўғрисида.

Қонунларнинг Конституцияга мувофиқлигини текшириш тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиб, уларда мазкур қонуннинг ёки унинг бир қисмининг амалиётда нотўғри ёҳуд зиддиятли тарзда қўлланилишга олиб келган ноаниқликлар топилган тақдирда, ушбу қонун нормасига расмий шарҳ беришга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу модданинг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади: Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ эмас деб топш тўғрисида; Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ деб топш тўғрисида.

83-модда. Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан имзолангунига қадар Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунларининг, Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунларининг, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқлигини улар Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан имзолангунига қадар аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 82-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунини, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топш ҳақида;

Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунини, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топш ҳақида.

Ушбу моддада назарда тутилган ишлар бўйича Конституциявий суд тегишли ҳужжатлар олинган кундан эътиборан ўн беш кундан кечиктирмай қарор қабул қилади.

84-модда. Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса бериш ҳақидаги ишларни юритиш

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 82-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги хулосалардан бирини беради:

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топш тўғрисида;

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топш ҳақида;

Қорақалпоғистон Республикаси қонунини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг қонунига мувофиқ эмас деб топш тўғрисида;

Қорақалпоғистон Республикаси қонунини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг қонунига мувофиқ деб топш ҳақида.

85-модда. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини шарҳлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш уларда нормаларнинг амалиётда нотўғри ёки зиддиятли тарзда қўлланилишга олиб келган ноаниқликлар топилган тақдирда амалга оширилади.

Конституциявий судга Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш ҳақидаги мурожаатда Конституцияда ва қонунда уларнинг амалиётда нотўғри ёки зиддиятли тарзда қўлланилишга олиб келган ноаниқликлар мавжудлигига доир вахллар ҳамда далиллар кўрсатилган бўлиши керак.

Ишни кўриш якунлари бўйича Конституциявий суд қарор қабул қилади, унинг хулоса қисмида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ёки қонуни нормасига расмий шарҳ бўлиши керак.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш жараёнида уларга нормаларни аниқлаштиришга қаратилган тугатишлар, ўзгартишлар, қўшимчалар киритилишига йўл қўйилмайди.

86-модда. Фуқаролар ва юридик шахсларнинг конституциявий ҳуқуқлари бузилганлиги устидан шикоятлар бўйича муайян ишда қўлланилган қонуннинг Конституцияга мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари муайян ишда қўлланилган ва Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ бўлмаган қонунда бузилган деб ҳисобловчи фуқаролар ҳамда юридик шахсларнинг шикоятлари, агар судда ҳимоя қилишнинг бошқа тариха воситаларидан фойдаланиб бўлинган бўлса, судда ишни кўриб чиқиш тугаган кундан эътиборан бир йилдан кечиктирмай берилади.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг конституциявий ҳуқуқлари ҳамда эркинликлари бузилганлиги устидан шикоятда кўрсатилган қонуннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 82-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади: қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топш тўғрисида; қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топш ҳақида.

87-модда. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори буйруқларининг ва (ёки) бошқа ҳужжатларининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори буйруқларининг ва (ёки) бошқа ҳужжатларининг (индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжатлар бундан мустасно) ёки улар бир қисмининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 82-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат бундан мустасно) ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ эмас деб топш тўғрисида;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат бундан мустасно) ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ деб топш ҳақида.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг Конституциявий суд қарорига кўра Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ эмас деб топилган буйруғи ва (ёки) бошқа ҳужжати (индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат бундан мустасно) ўзининг амал қилишини тугатади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Конституциявий суднинг қарори асосида ўзининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат бундан мустасно) бир ойдан кечиктирмай Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлаштириши керак.

13-боб. Якунловчи қондалар

88-модда. Конституциявий суднинг халқаро ташкилотлар ва хорижий мамлакатлар конституциявий назорат органлари билан ҳамкорлиги

Конституциявий суд хорижий мамлакатларнинг конституциявий назорат органлари томонидан ташкил этилган халқаро ташкилотларга аъзо бўлиши мумкин.

Конституциявий суд халқаро ташкилотлар ва хорижий мамлакатларнинг конституциявий назорат органлари билан

ҳамкорлик қилиши, декларациялар, англашув меморандумлари, ахдлашув баённомалари, ҳамкорлик режалари тузиши, шунингдек ўзаро тажриба ҳамда ахборот алмашиш соҳасида ҳамкорлик қилиши мумкин.

89-модда. Конституциявий суднинг девони

Конституциявий суднинг фаолиятини таъминлаш учун девон ташкил этилади.

Девоннинг тузилмаси ва штат бирлиги ажратилган маблаглар доирасида Конституциявий суд раиси томонидан тасдиқланади.

Девон ходимларига мансаб даражаларини белгилаш ва бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари томонидан тасдиқланадиган низомда белгиланади.

90-модда. Конституциявий суд хузуридаги илмий-маслаҳат кенгаши

Конституциявий суд хузурида маслаҳат органи бўлган ва жамоатчилик асосида фаолият кўрсатадиган илмий-маслаҳат кенгаши тузилади. Конституциявий суднинг фаолиятга оид масалалар бўйича илмий асосланган тавсиялар ишлаб чиқиш ушбу кенгашнинг вазифасига киради.

91-модда. Конституциявий суднинг фаолиятини молиялаштириш

Конституциявий суднинг фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблаглари ҳисобидан амалга оширилади ва унда алоҳида сатрда назарда тутилади.

92-модда. Конституциявий суд судьяларининг моддий ва ижтимоий таъминоти

Конституциявий суд судьяларининг меҳнатига ҳақ тўлаш, уларга хар йилги таътилни бериш, судьяларни ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий муҳофаза қилиш чора-тадбирлари, судьяларнинг ҳаёти ва соғлиғини давлат томонидан мажбурий тартибда сугурта қилиш билан боғлиқ моддий ва ижтимоий таъминоти «Судлар тўғрисида»-ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ белгиланади.

Конституциявий суд судьясининг иш ҳақи лавозим машидан, малака даражаси ва кўп йиллик хизмати учун тўланадиган устама ҳақлардан иборат бўлади.

93-модда. Конституциявий суднинг суд ҳокимияти рамалари

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЖАМИЯТ ҲАЁТИДАГИ ЎРНИНИ МУСТАҲКАМЛАШГА ҚАРАТИЛГАН МЕДИА-РЕЖА ТАСДИҚЛАНДИ

Аёллар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда унинг худудий тузилмалари томонидан қирғиланган даъво аризалари бўйича давлат божидан озод қилишни назарда тутивчи қонун лойиҳаси ишлаб чиқилган. Ийгилишда Хотин-қизларнинг жамият ҳаётидаги ўрнини мустаҳкамлашга қаратилган медиа-режа тасдиқланди. Республика кенгашининг 2021 йил 15 мартдаги 1-сонли баёни ижросини таъминлаш мақсадида хотин-қизларни, шу жумладан, ногиронлиги бор аёлларни фидокорона хизматлари, мамлакатнинг саломатлигини оширишга қўшган ҳиссаси, кучли ирсодаи учун рағбатлантириш мақсадида давлат мукофотлари жорий қилиш бўйича Республика кенгаши аъзолари тақлифлари асосида "Тўмарис" орденини таъсис этиш юзасидан

қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди. Шунингдек, йил давомида қарийб 9 миллион хотин-қизни чуқурлаштирилган таълим қўриқидан, жумладан, онкология касалликлар аниқланган беморларни соғломлаштириш чораларини қўриш белгиланганлиги қайд этилди. Ийгилишда "Йил аёли" миллий танловини ташкил этиш ва уни ўтказиш тўғрисидаги низом лойиҳаси тасдиқланди. Бундан ташқари, тадбирда кенгаш тарқибига ўзгартириш киритиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Жисмоний тарбия ва спорт вазирлигининг биринчи ўринбосари Равашан Ирматов бошқа ишга ўтганлиги сабабли Туризм ва спорт вазирини ўринбосари Авазжон Қаримов Республика кенгаши аъзоси этиб тасдиқланди.

Мунисхон ҚАРИМОВА («Халқ сўзи»).

БИР ГУРУҲ СЕНАТОРЛАР «МЕҲНАТ ФАХРИЙСИ» КЎКРАК НИШОНИ БИЛАН ТАҚДИРЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 декабрдаги "Ўзбекистон фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш "Нуроний" жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармониغا мувофиқ, "Меҳнат фахрийси" кўкрак нишони таъсис этилган эди.

Ифтихор

Қуни кеча ушбу мукофот билан тақдирланганлар рўйхати эълон қилинди. Улар орасида Олий Мажлис Сенатининг 6 нафар аъзоси ҳам бор. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раиси Танзила Норбоева, Сенатнинг Мудорофа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси раиси Қўтибдир Бурхонов, Бюджет ва иқтисодий ис-

лохотлар масалалари кўмитаси раиси Эркин Гадов, Ёшлар, маданият ва спорт масалалари кўмитаси раиси Бахтиёр Сайфуллаев, Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш кўмитаси раиси Наримон Умаров, Мудофаа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси раиси ўринбосари Толибжон Мадумаров биринчи даражали "Меҳнат фахрийси" кўкрак нишони билан тақдирланди.

«Халқ сўзи».

Диний эркинлик масалалари: СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАР

Тошкентда Марказий Осиё мамлакатларида диний эркинлик масалалари бўйича минтақавий видеоконференция бўлиб ўтди. "Диний бағрикенгликни, диндорлар ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашнинг сиёсий ва ҳуқуқий жиҳатлари" мавзусидаги ушбу анжуман Вазирлар Маҳкамаси ҳузуриндаги Дин ишлари бўйича кўмита томонидан ташкил этилди.

Халқроқ анжуман

Конференция ишида Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистондан дин соҳаси бўйича экспертлар, шунингдек, Ўзбекистон эксперт-таҳлил ҳам-жамаияти ва мамлакат жамоатчилиги вакиллари, жумладан, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуриндаги Дин ишлари бўйича кўмита, Адлия вазирлиги, Стратегия ва минтақалар тартиқотлар институти, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази, Ўзбекистон мусулмонлари идораси, Ўзбекистон халқроқ ислом академияси, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, мамлакатимиз диний конфессиялари мухтаassisлари иштирок этиди. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг биринчи ўринбосари, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директори Акмал Саидов тадбирни очар экан, барчага таалуқли инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги ижтимоий кун тартиби ва давлатлар зиммасидаги мажбуриятлари белгиланганда дин мавзуси бўғунги кунда халқроқ муносабатлар ва миллий сиёсатнинг муҳим омилли сифатида тобора катта аҳамият касб этаётганини таъкидлади. Минтақавий конференцияда Марказий Осиё мамлакатларининг диндор фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликлари бўйича сиёсий-ҳуқуқий қарорларни таъминлаш борасидаги тажрибаси ҳамда диндорлар бирдамлиги, тинчлик ва барқарорлигини янада мустаҳкам-

лашга қаратилган чора-тадбирларнинг амалга оширилиши ҳолати, диндор фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳар томонлама таъминлаш бўйича қўрилаётган чоралар таҳлили каби масалалар атрофида муҳомама қилинди. Айни чоғда мазкур масалалар юзасидан амалий тавсиялар ишлаб чиқиш, Марказий Осиё минтақаси мамлакатларининг ушбу соҳалардаги ижобий тажрибасини халқроқ ҳамжамят этибборига etkazиш каби вазифалар белгилан олдинди.

Анжуман иштирокчиларининг қайд этилишича, онлайн мулоқот ҳозирги вақтда диний эркинликларни таъминлаш борасида нафақат Марказий Осиё давлатлари, балки бутун жаҳон ҳамжамяти олдига долзарб бўлиб турган муаммоларга ечим топишда муҳим амалий майдонча вазифасини ўтади. Тадбир якунида қатнашчилар томонидан диний эркинликларни таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсатининг жорий ҳолати ва устувор йўналишларидан маълумот ҳамда дунё жамоатчилиги хабардорлигини ошириш, диний бағрикенгликни таъминлашга доир масалалар бўйича мунозара майдончаси, яъни миллий ва халқроқ экспертлар гуруҳи ("гуп") ташкил этиш, Ўзбекистоннинг ушбу соҳадаги ижобий тажрибасини минтақавий ҳамда халқроқ ҳамжамятлар этибборига etkazиш зарурлиги таъкидланди.

«Халқ сўзи».

ДЕПУТАТЛАР ДАВЛАТ ДАСТУРИНИНГ БИРИНЧИ ЧОРАҚДАГИ ИЖРОСИНИ БАҲОЛАДИ

Ўшларни қўллаб-қувватлаш, ижтимоий муҳофазага муҳтож талабаларни ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш, адолат тамойилини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди. Хусусан, олий таълим муассасасида икки ва ундан ортиқ фарзанди шартнома асосида қўйётган оилаларга таълим кредити бериш ва талаба томонидан ушбу кредитни ўқиш даври тугагандан сўнг қайтариш амалиёти йўлга қўйилгани, давлат грантлари сони 25 фоизга ҳамда эҳтиёманд оилалар фарзанди бўлган хотин-қизлар учун давлат грантлари сони 2 баравар оширилгани алоҳида таъкидланди.

Ўшларни қўллаб-қувватлаш соҳасида туман (шаҳар)лар бўйича ёшлар билан ишлашнинг янгича тизими жорий этилиб, шу йилнинг биринчи чорақида туман бўйича 271,5 мингга яқин ёшларнинг бандлиги таъминланди, 191,9 минг нафар ёшни қишлоқ ҳўжалиқига иш билан таъминлаш орқали қишлоқ ҳўжалиғи маҳсулотларини етиштириш учун 55,7 минг гектар ер майдонлари ажратиб берилган. Давлат дастури доирасида аҳоли

саломатлигини мустаҳкамлаш, қоронавирус пандемиясига қарши курашни тизимли равишда давом эттириш, санитария-эпидемиология хизмати сифатини ошириш, тиббиётнинг бирламчи бўғинини ривожлантириш борасидаги устувор вазифалар доирасида қатор ишлар бажарилди.

Эмлаш ишларини амалга ошириш учун республикада 3 мингдан ортиқ эмлаш пунктлари ва 900 га яқин ҳаракатдаги бригадалар ташкил этилди. Эмлаш жараёнида фойдаланиш учун 1 мингдан зиёдроқ автотранспортлар бириктирилди.

Ҳукумат тақдим этган ҳисобот, унда келтирилган ҳар бир рақам ва таҳлиллар депутатлар томонидан атироғида кўриб чиқилди. Давлат дастурининг жорий йил биринчи чорақида ижросига оид ҳисобот юзасидан ҳар бир сиёсий партия фракцияси ўз нуктаи назарини, фикр-мулоҳаза ва тақлифларини баён қилди.

ЎзЛиДеП фракцияси аъзолари пандемия оқибатларини бартараф этиш ва иқтисодиётни жадал ривожлантириш борасида ишларни изчил амалга ошириш бўйича ўз тақлифларини билдирди. Унга қура

асосий қисми тўқимачилик, озиқ-овнат, мебелсозлик, металл буюмлар, қурилиш материаллари соҳасига мансуб бўлган, даромади тикланмаган 11 мингта саноат корхоналари бириктирилиши ҳақида маълумот берилган. Баъзи бир истеъмол товарлари бўйича нарх-навоининг ошиб кетаётганлиги фуқароларнинг эътирозлариға сабаб бўлаётганлиги учун ушбу вазифанинг ижросига бутун йил давомида жиддий эътибор қаратилиши лозимлиги айтилди. Фракция аъзолари фикрича, йил охирига бориб, инфляциянинг 10 фоиздан ошмаслиғига эришиш мўҳим ҳисобланади.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси аъзолари дастурда шу йилнинг 1 мартаға қадар аҳолининг минимал истеъмол харажатларини эълон қилиш амалиётини йўлга қўйиш вазифаси белгиланган бўлсада, унинг бугунги кунга қадар ижроси таъминланмаганиға эътибор қаратди. Шунингдек, бугунги кунда камбағалликни қарши самарали курашиш ва ушбу мақсадға ажратилган маблағлардан мақсадли фойдаланиш учун авваламбор, камбағалликнинг аниқ мезонларини белгилаб бериш зарурлиги қайд этилди.

Фракцияси аъзолари Давлат дастуридаги айрим ижроси таъминланмаган бандларға алоҳида эътибор қаратди. Баъзи бир истеъмол товарлари бўйича нарх-навоининг ошиб кетаётганлиги фуқароларнинг эътирозлариға сабаб бўлаётганлиги учун ушбу вазифанинг ижросига бутун йил давомида жиддий эътибор қаратилиши лозимлиги айтилди. Фракция аъзолари фикрича, йил охирига бориб, инфляциянинг 10 фоиздан ошмаслиғига эришиш мўҳим ҳисобланади.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси аъзолари дастурда шу йилнинг 1 мартаға қадар аҳолининг минимал истеъмол харажатларини эълон қилиш амалиётини йўлга қўйиш вазифаси белгиланган бўлсада, унинг бугунги кунга қадар ижроси таъминланмаганиға эътибор қаратди. Шунингдек, бугунги кунда камбағалликни қарши самарали курашиш ва ушбу мақсадға ажратилган маблағлардан мақсадли фойдаланиш учун авваламбор, камбағалликнинг аниқ мезонларини белгилаб бериш зарурлиги қайд этилди.

Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси Давлат дастурида экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш юзасидан белгиланган вазифаларни ўз вақтида таъминлаш ҳамда ажратилган маблағлардан самарали ва мақсадли фойдаланиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳамда "яшил иқтисодиёт" принципларини кенгроқ қўллаш, аҳолининг, айниқса, қишлоқ жойлардаги аҳолининг тоза ичимлик суви таъминотини яхшилаш ва худудларда канализация тизимларини ривожлантириш ҳамда ажратилган маблағлар ижросига алоҳида эътибор қаратиш мақсадиға мувофиқ деб ҳисоблайди.

Парламент қўйи палатасидаги фракцияларнинг ҳисобот юзасидан билдирган фикр-мулоҳазалари эътиборга олинган, депутатлар Вазирлар Маҳкамасининг ҳисоботини маъқуллаб қаратди. Мажлис якунида Ҳукумат фаолияти самарадорлигини янада оширишға қаратилган тақлифлар акс этган тегишли қарор қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Матбуот хизмати.

Ҳисобот муҳокамасидан сўнг

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР ФРАКЦИЯЛАРИ ЎЗ ТАҚЛИФЛАРИНИ ИЛГАРИ СУРДИ

Ақтам ҲАЙТОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосари, ЎзЛиДеП фракцияси раҳбари:

— Албатта, Давлат дастурининг биринчи чорақида ижроси бўйича тизимли чора-тадбирлар кўрилган. Шу билан бирга, баъзи йўналишларда айрим камчиликлар мавжудлигини инобатға олиб, бу борадаги ишларни жадаллаштириш керак, деб ҳисоблаймиш.

Чунончи, ҳар бир вилоят, шаҳар ва туманларда хизматлар ҳажмини ошириш чораларини қўриш зарур. Жорий йилда хизматлар соҳаси учун банклар томонидан акрталитиш қўйлаётган 18 триллион сўм кредитлари, шу билан биргаликда, давлат томонидан тижорат банклари орқали қўшимча 300 миллион доллар, шундан 1 июлгача 150 миллион доллар маблағлар ҳар бир лойиҳа бўйича ўз йўналишида мақсадли ва самарали ишлатилишини таъминлашға эътиборни кучайтириш мақсадиға мувофиқ.

Барча даражада мулк ҳуқуқи дахлсизлигини, шунингдек, тадбиркорларнинг ишиға ҳар қандай аралашувларға чек қўйиш борасида ишларни давом эттириш лозим. Бунда давлат идоралари ва маҳаллий ҳокимликларнинг ҳаракати ҳамда ҳаракатсизлиги, тадбиркорларнинг ишиға ҳар қандай аралашув натижасида тадбиркорлик субъектлари қўрган зарарларни ёки олинмай қолинган фойдани маъсул мансабдор шахсларнинг ўзидан ундириш амалиётини йўлга қўйиш масаласини кўриб чиқиш тақли этилади.

Жорий йилда "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурини амалга ошириш учун 21 триллион сўм маблағ ажратилган. Худудлар учун бундай катта маблағнинг ажратилиши қўллаб-қувватлашнинг ушбу соҳалардаги ижобий тажрибасини халқроқ ҳамжамят этибборига etkazиш каби вазифалар белгилан олдинди.

Жорий йилда "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурини амалга ошириш учун 21 триллион сўм маблағ ажратилган. Худудлар учун бундай катта маблағнинг ажратилиши қўллаб-қувватлашнинг ушбу соҳалардаги ижобий тажрибасини халқроқ ҳамжамят этибборига etkazиш каби вазифалар белгилан олдинди.

Алишер ҚОДИРОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосари, "Миллий тикланиш" ДП фракцияси раҳбари: — Бугун нафақат соғлиқни сақлаш тизими, балки иқтисодиётнинг барча тармоғи, озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари барқарорлигини таъминлаш, истеъмолчиларға арзон озиқ-овқат маҳсулотларини etkazиш бериш ҳамда миграция масалалари куннинг долзарб мавзусига айланган.

Давлат дастурининг биринчи чорақида ижроси муҳокамасида амалга оширилган ва оширилаётган барча ижобий ишларни эътироф этган ҳолда, айрим масалалар бўйича ўз тақлифларимизни билдирди.

Жумладан, хорижий мамлакатлардаги ватандошларимизға хизмат кўрсатиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини ривожлантириш юзасидан ўз фикрларимизни айтдик. Қўрпимизки, ватандошларимизнинг хорижға бориб иш бошлашида асосий ролни хусусий бандлик агентликлари ўйнамоқда ва ваъда қилинган шартларнинг ўзға юртға борганда айтилгандек бўлиб чиқмапти ёки бўлмаса фирибгарлик йўли билан чет элдаги юқори маошлик ишни тақлиф қилиб, ҳеч қандай шартнома тўзмасдан ҳам фуқаролардан катта миқдорда пул олиб, банкрутлик эълон қилишмоқда.

Бу борадаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида хорижға ишға юбрувчи хусусий бандлик агентликларининг маъсулиятини ошириш учун ҳам алоҳида чоралар қўриш зарур.

Яна бир муҳим масала — Давлат дастурида инфляцияға номонетар омиллар таъсирини пасайтириш ва асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархларининг барқарорлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирларни амалга ошириш белгиланган.

Рамазон ойида қатор чет давлатларда озиқ-овқат маҳсулотлариға чегирмалар берилляпти. Лекин бизнинг бозорларимиздаги реал ҳолатни олсак, асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари кескин ошиб бораётганини кузатиш мумкин.

Шу нуктаи назардан, Вазирлар Маҳкамасининг мақкур масала юзасидан амалга оширилаётган ишларини жадаллаштириш лозим.

Кодир ЖўРАЕВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты, "Адолат" СДП фракцияси раҳбарининг ўринбосари:

— Дарҳақиқат, Давлат дастурининг ўз мудида ва пухта бажарилишини таъминлаш бўйича Ҳукумат томонидан тизимли ишлар йўлга қўйилган. Шу билан бирга, унда кўзда тутилган тадбирларни аниқ ва сифатли бажариш бўйича ўз тавсияларимизни бердик.

Хусусан, дастурдаги давлат қарзи бўйича маълумотларнинг янада очиқлигини таъминлаш вазифасининг бажарилиши ҳолати бизни қониқтирмади. Бу борада ҳам тизимли чора-тадбирлар белгиланиши лозим. Давлат қарзи, хусусан, ташқи қарз тўғрисидаги барча маълумот ҳаммадчилигиға тегишли қарорлар қабул қилиниши мақсадли мувофиқдир.

Шунингдек, яна бир муҳим вазифа — худуд-

ларда паст ва ўрта кучли электр тармоқларини модернизация қилиш ва трансформаторларни босқичма-босқич янгилаш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратдик.

Таъкидлаш жоизки, фракциямиз аъзоларининг худудларда ўз сайловларини билан ўтказган учрашувларида ҳам энержетика соҳасидаги муаммолар жуда кўп тилға олинган бўлиб, ушбу муаммолар ақинда фракциямизнинг алоҳида ийгилишида мутаассадди вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари иштирокида батафсил муҳомама қилинган. Унда фракциямиз аъзолари мавжуд муаммоларни тизимли ҳал қилиш бўйича қатор тақлифларни билдиришганди. Умид қиламизки, фракциямиз тақлифлари, албатта, инобатға олиниди ва уларнинг бажарилиши бўйича тегишли чора-тадбирлар қўрилади.

Умуман айтганда, муҳокамалар чоғида фракциямиз аъзолари Давлат дастуридаги вазифалар ўз вақтида бажарилишини таъминлаш, унда белгиланган ҳужжат лойиҳаларини ишлаб чиқишни жадаллаштириш лозимлигини қайд этиди. Бунда ҳар бир масъул ушбу дастур, аввало, фуқароларнинг рози қилиш ва мамлакатни ривожланган давлатлар қаторига олиб чиқишға қаратилганлиги нуктаи назардан ёндашишлари зарур.

Улугбек ИНОЯТОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосари, ЎзХДП фракцияси раҳбари:

— Фракциямиз ш а р о и т и да Ҳукумат томонидан мамлакатимиз барқарорлигини таъминлаш учун барча зарурий чоралар қўйилаётганини эътироф этади. Шу билан бирга, Ҳукумат ҳисоботининг айрим жиҳатлариға ўзининг қуйидаги танқидий муносабатларини билдирди.

Хусусан, даромад манбаига эға бўлмаган аҳоли қатламларини ишсизликдан ҳимоялаш, давлат ресурслари ва имкониятларидан реал иш ўрнинларини яратиш йўлида самарали фойдаланиш Ҳукумат олдидаги асосий вазифаға айлиниши зарур.

Республикамизда ишсизлик ҳамон юқори даражада сақланиб қолаётгани ҳақиқий вазиятни намўнэ этиб, ушбу муаммо хусусида аниқ, самарали чора-тадбирлар қўришни тақозо қилади.

Яна бир диққатни тортадиган масала — Давлат дастурида белгиланган аҳолининг минимал истеъмол харажатларини эълон қилиш вазифаси ҳар хил ваҳларни кўрсатиб ижро этилмаган.

Бинобарин, яшаш минимуми масаласи биринчи мартада Президент томонидан ўтган йил 1 октябрга қадар белгиланиши вазифа қилиб қўйилган эди. Ушбу масала Президент Мурожаатномасида ҳам

таъкидлаб ўтилган. Аммо ҳисоботда келтирилишича, бу сафар ҳам топширқ мудида бажарилмаган.

Давлат дастурида вазирлик ва идораларнинг маъсуллари фаолиятиға баҳо бериш бўйича алоҳида тизим яратилиши белгиланган.

Баҳолаш жараёнида халқ вакиллари, яъни депутатлар иштирокини ҳам таъминлаш механизми қўлланилса, мақсадға мувофиқ бўлар эди.

Шунингдек, Давлат дастурининг биринчи чорақида ижросида 194 та депутатлик сўрови 100 фоиз бажарилган, деб кўрсатилган. Ваҳоланки, депутатлик сўровларининг аксарият қисмиға тушунтириш хатлари юборилган. Бундан кейин депутатлик сўровларининг ижросини тоифаларға ажратган ҳолда ҳисобини юритиш лозим. Яъни "сўров ижроси таъминланди" ёки "тушуна берилди" деган мазмундаги тақлифларни илгари сурамиз.

Абдурахим ҚўРБОНОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты, Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси раҳбарининг ўринбосари:

— Фракциямиз Давлат дастурининг 2021 йил биринчи чорақида ижросини таъминлаш юзасидан Ҳукумат ҳисоботини маъқуллаб, бир қатор тақлифларни илгари суурди.

Жумладан, Давлат дастурида экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш юзасидан белгилаб берилган вазифаларни ўз вақтида таъминлаш ҳамда ажратилган маблағлардан самарали ва мақсадли фойдаланиш, иқтисодиёт тармоқларидаги эскирган ускуналар ҳамда технологияларни модернизациялаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ва "яшил иқтисодиёт" принципларини кенгроқ қўллаш мақсадиға мувофиқ.

Шу билан бирга, оқва сувларни тозалаш иншоотларини модернизация қилиш ҳамда янгиларни барпо этиш, муҳофаза қилинадиган табиий худудлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси объектларининг ҳисобини ҳамда давлат кадастрини тўлиқ юритиш, шаҳарларда дарахтарни суғориш-иригация тизимини яхшилаш, аҳоли, айниқса, қишлоқ жойларда яшовчиларнинг тоза ичимлик суви таъминотини яхшилаш ва худудларда канализация тизимларини ривожлантириш борасида тизимли чоралар кўриш лозим.

Қолаверса, сув ресурсларини бошқаришни такомиллаштириш, суви теждайидан, замонавий инновацияни технологияларни кенг жорий этиш юзасидан белгилаб берилган вазифалар ҳамда ажратилган маблағлар ижросига алоҳида эътибор қаратиш мақсадиға мувофиқдир.

«Халқ сўзи».

«ОБОД ВА ХАВФСИЗ МАҲАЛЛА» ТАМОЙИЛИГА АСОСЛАНГАН ТИЗИМ ЖОРИЙ ЭТИЛАДИ

Олий Мажлис Сенати Мудофаа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси ҳамда Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари кўмитасининг Сурхондарё вилояти ҳокимлигида сайёр мажлиси бўлиб ўтди. Унда Сурхондарё вилоятида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликнинг профилактикасидаги мавжуд ҳолат, жиноятчиликнинг қўлайлиги сабаблари ҳамда бунга шарт-шароит яратётган омиллар, қолаверса, "Хотин-қизларни таътиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонуннинг ижроси муҳомама қилинди.

Ўрганиш

Таъкидланганидек, соҳада амалға оширилган тизимли ишлар натижасида умумий жиноятларнинг 95,3 фоизи фўшга этилган. Тергов органлари қидирувдан булган 160 нафар шахс ушланган ва бедарак йўқолган 33 нафар шахс топилган. Ички ишлар органлари ташаббуси билан 978 та жиноят аниқланган. Шу билан бирга, ўтказилган ўрганишлар Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари фаолиятида муаммо камчиликлар, ечимини кутаётган маълумотлар ва тўлиқ фойдаланилмаган имкониятлар мавжудлигини кўрсатмоқда.

Термиз шаҳрига 295,8 тадан, Термиз туманида 245,4 тадан тўғри келиб, бу республика бўйича энг салбий кўрсаткич ҳисобланади.

Вилоят, туман (шаҳар) маъсуллари томонидан жиноятларнинг барвақт олдини олиш ва ҳуқуқбузарликка қарши курашиш борасидаги фаолият ҳамда давлат ва жамоат ташкилотларининг ўзаро ҳамкорлиги талаб даражасида йўлга қўйилмаганини сабабли ўтказилган профилактик тадбирлар етарли самара бермаган. Оқибатда вилоятдаги 721 та маҳалла фуқаролар йиғининдан 142 таҳада жиноят ошган. Яна бир жиҳат, 2020 йилда зўравонликдан жабрланган 688 нафар хотин-қизға ҳимоя ордери расмийлаштириб берилган ва ушбу оилалар профилактика инспектор-

лари томонидан назоратға олинган. Бироқ ўрнатилган чекловларға қарамастан, ўтган йилда 3 нафар фуқароға нисбатан тақрир қилёв ҳўрнатилган.

Ёшлар билан ишлашда ҳануз қўллаб-муаммолар сақланиб қолаётганлиги, уларни бартараф қилишға етарли даражада эътибор қаратилмаганилиги оқибатда ўтган йили қайд этилган жами жиноятларнинг 840 таси ёки ҳар тўртинчи жиноят айнан ёшлар томонидан содир қилинган.

Бундан ташқари, 725 нафар ишсиз фуқаро томонидан жиноят содир эти

Қарор ва ижро

Ўзбекистон халқаро молия бозорларининг фаол иштирокчисига айланиши шарт. Бусиз тараққий этган мамлакатлар сафига қўшилишимиз имконсиз. Шу боис миллий иқтисодийимиз жаҳон иқтисодийётига жадал интеграциялашяпти.

ҳисобини молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари (МҲХС) асосида юритиш муҳим заруратга айланади. Президентимизнинг 2020 йил 24 февралдаги "Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори айни сабабдан қабул қилинди.

УМУМЖАҲОН «БИЗНЕС ТИЛИ» БИЗНИ ТАРАҚҚИЁТГА ЯНАДА ЯҚИНЛАШТИРАДИ

МҲХС нима беради? МҲХС — бухгалтерия ҳисобининг халқаро эталони, молиявий ҳисоботларни тузиш учун ҳужжатлар тўплами ва бу жараёни тартибга солишчи регламентдир.

Маълумотларга кўра, ҳозирги кунда юртимизда хоржий инвестициялар иштирокида 4 минг 200 дан зиёд қўшма корхоналар фаолият юритяпти. Уларнинг 850 дан зиёди Россия, 396 таси Буюк Британия, 242 таси АҚШ, 159 таси Қозоғистон, 114 таси Германия ва бошқа мамлакатлар сармоёлари эвазига ташкил этилган.

ҳамда қалбакилаштириш ва миллий стандартлар талабларидан четлашиб катта бўлган ҳолларда трансформация қўлланган натижани бермайди. Чунки БҲМС асосида тайёрланган молиявий ҳисобот МҲХС бўйича тузиладиган молиявий ҳисоботга хом ашё ҳисобланади.

Корхонанинг замонавий менежмент, хусусан, молиявий департамент бошқарув тизими, унинг таркибиде молиявий бухгалтерия ҳисоботи ва ҳисоботи бўлими мавжуд бўлиши муҳим аҳамият касб этади.

Мазкур жараёнда кадрлар таъминоти — ҳал қилувчи омил. Компанияда бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисобот соҳасида чуқур профессионал тайёргарликка эга, иқтисодий математикани қўлай оладиган мутахассислар бўлиши керак.

МҲХСни қўллаш жараёнида биринчи ҳисоботни тузишга жуда катта эътибор қаратиш тақозо этилади. Бу сурмашаққат ва мураккаб жараён кўрсаткичлари танлини қилиш чоғида малакали ёндашув, катта ҳажми ахборотни профессионал баҳолаш ҳамда йиғишдан иборат.

Мазмун шаклдан устун! МҲХСга мувофиқ молиявий ҳисоботни тайёрлашда ана шу таъминоти амал қилинади. Бу, бизнинг миллий ҳисоб тизимида барча жараён ялли ва узлуксиз ҳужжатлаштирилиши аниқлаштирилади.

Фикримизча, ҳар бир корхона молиявий ҳисобот трансформацияси бўйича ҳисоботни ишлаб чиқиши шарт. Бунинг учун маълум шарт-шароитлар талаб этилади. Масалан, аввало, компанияда МҲХС бўйича тузилган молиявий ҳисоботга, ички ҳамда ташқи ахборот фойдаланувчиларидан ундан фойдаланиш ва шу асосда қарорлар қабул қилишга эҳтиёж бўлиши шарт.

Миллий стандартлар асосида тайёрланган молиявий ҳисобот объектив, ишончли, Ўзбекистон Республикасининг "Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида"ги Қонуни ва бухгалтерия ҳисоби миллий стандартлари (БҲМС)га тўлиқ мувофиқ келиши керак. Аудиторлик хулосаси олиниши мақсадга мувофиқ. Фарқлианиш

тизимни такомиллаштириб бориш, самаралироқ усулларни топиш ҳамда мавжуд камчиликларни бартараф этиш имкони бор. Натижада бир неча йил ичида шу компанияга мос мукаммал тизимни шакллантириб, уни "ноу-хау" даражасига етказиш мумкин.

Ўз навбатида, мазкур услуб камчиликлардан ҳам холи эмас. Жумладан, хато қилиш хавфи юқори. Маълумотларни қалбакилаштириш эҳтимоли мавжуд. Субъектив ёндашув ва баҳолашга йўл қўйилиши, фақат ҳисоботдаги маълумотлар трансформацияланиши билан чекланилиши мумкин.

Бир компанияда ишлаб чиқилган трансформация процедураси ва методларини тўлалигича бошқа компанияда қўллаб бўлмайди. Бошланғич қиймат, валюта курси, ҳақиқий таннарх каби операция ўз берган пайтдаги қўлланмадан таъминотлардан фойдаланиш имконияти йўқ, Оқибатда ўрта миқдордан фойдаланади. Бу эса ҳақиқий қийматдан четланишга олиб келиши мумкин.

Муҳими, натижа ижобий бўлади

Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартлари қўллаб қўйиладиган бўйича МҲХС талабларига жуда яқинлаштирилган. Лекин фаолият юритаётган хўжалик юритувчи субъектларнинг катта қисмида мавжуд бўлган асосий воситалар, захиралар, номоддий активлар каби объектларни ҳисобга олишга нисбатан ёндашувларда фарқлар сақланиб турибди.

Юқоридеги фикрларнинг амалиётга жорий қилиниши эса ижобий натижалар олиб келиши, шубҳасиз. Хусусан, молиявий ҳисоботлар потенциал хоржий инвесторларга ҳам тушунарли бўлиши таъминланади. Мамлакатда инвестициявий муҳит яхшиланишига хизмат қилади.

Асосийси, маҳсулот таннархини қамраб олиш, ресурслардан самарали фойдаланиш йўли билан иқтисодий муваффақият кўлга киритилиши, компанияларнинг экспорт салоҳияти юксалади. Ўз навбатида, маҳсулотлар рақобатбардошлиги ошиши баробарида, ходимларни моддий рағбатлантириш имконияти кенгайди, бухгалтер ва аудиторлар малакаси юксалади.

Шоҳло ЭРГАШЕВА, Тошкент давлат иқтисодий университетининг Бухгалтерия ҳисоби кафедраси профессори.

Молия муассасаларида СТРАТЕГИЯ ТАДБИРКОРЛАРГА ЕНГИЛЛИК БЕРМОҚДА

"Ўзсаноатқурилишбанк" акциядорлик тижорат банки томонидан шу йилнинг биринчи чорағида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига 808,2 миллиард сўмдан зиёд кредит маблағлари ажратилди.

Бу мамлакатимизда тадбиркорлик иқтисодиётининг устувор йўналишларидан бири этиб белгилангани ва соҳа давлат томонидан фаол қўллаб-қувватланаётгани самарасидир. Хусусан, шу йилнинг 8 апрель кунин Президент Шавкат Мирзиёев раислигида ҳудудларда тадбиркорликни ривожлантириш ҳамда аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги устувор вазифаларга бағишланадиган видеоселектор йиғилишида айтилганидек, 2020 йилда кичик бизнес субъектларига жами 120 триллион сўмлик кредит ва молиявий ёрдамлар ажратилиши натижасида пандемиядан зарар кўрган 104 миңдан ортиқ корхоналар фаолияти тикланган, хусусий ишлаб чиқариш субъектлари пул айланмаси ўтган йилдагига нисбатан 33 фоиз ўсган.

Танқидий рўхда ўтган йиғилишда давлатимиз раҳбари қанчалик кўп маблағ бермайлик, Фармон ҳамда қарорлар қабул қилиб, шароит яратмайлик, қуйи поғонадаги раҳбарлар ўз дунёқарашини ўзгартириб, тадбиркор билан дўст бўлиб ишлашга, натижа бўлмайди, дея таъкидлади.

Дарҳақиқат, "Ўзсаноатқурилишбанк" тизимида трансформация жараёнида ишлаб чиқилган миқозларга йўналтирилган стратегия тадбиркорлик субъектларини нафақат молиявий, балки ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилгани билан катта аҳамият касб этмоқда.

Бугунги кунда банк томонидан кичик бизнес субъектлари, қолаверса, соҳага энди кириб келаятган ёшларга консалтинг хизматлари кўрсатишмоқда. "Лойиҳалар супермаркети" ҳавола этилмоқда. Кредитлашда тезкорликни таъминлаш мақсадида жорий қилинган 24 турдаги модулли кредитлар, инсон омилни қатнашмайдиган янги скоринг тизимига асосланган "Андеррайтинг" хизмати айни пайтда тадбиркорларга қўлай шароит тўғдирапти. Банк ходимларининг маҳаллабай ўрганишлари ҳудудларда бир неча ўнлаб истиқболли лойиҳаларнинг ишга тушиши ва аҳолининг ўзини ўзи банд этиши учун шароит яратмоқда.

Осиё тараққийёт банки, Ислом тараққийёт банки, Халқаро тикланиш ва тараққийёт банки, Япония Халқаро ҳамкорлик агентлиги, "Raiffeisen Bank" (Австрия), "Commerzbank" (Германия), "Газпромбанк", "Промсвязьбанк" (Россия) каби халқаро ҳамда хоржий молия институтлари билан юқори суръатда давом эттириляётган ҳамкорлик тадбиркорлик соҳасида инновацион лойиҳаларни ишга тушириш, четдан илгор технология ва ускуналарни келтиришга қўл келмоқда.

Мисол учун Самарқанд вилоятининг Оқдарё туманида фаолият юритаётган "Pichokchi Dry Fruits" масъулияти чекланган жамъиятига банк томонидан Ислом тараққийёт банки кредит линияси ҳисобидан 1 миллион АҚШ доллари миқдорига кредит ажратилиши режалаштирилган. Бу орқали корхонанинг бир йўла иккита — гилам ва гилам маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни ташкил этиш лойиҳалари молиялаштирилиши кўзда тутилган.

Банк ахборот хизмати. Хизматлар лицензияланган.

Яқин-яқингача барча давлатларда ташкилотлар ўз фаолият макониде жорий этилган бухгалтерия стандарти асосида ҳисобот тайёрлашган. Бу эса ҳозирги глобаллашув даврида бизнес учун катта тўсиқ. Негаки, бир давлатдаги компаниянинг ҳисоботи бошқа давлат компанияси учун тушунарсиз тарзда тайёрланиши уларнинг молиявий ҳолатини тўғри баҳолаш имкониятини пасайтиради.

Аммо молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига исталган пайтда тайёргарликсиз, тўғридан-тўғри ўтиб бўлмайди. Шу боис МҲХСни биринчи марта қўллаш ёки миллий стандартлар асосида тузилган молиявий ҳисоботни трансформация қилишдан олдин муҳит, шарт-шароит ва маълум ҳозирлик ишлари олиб борилиши шарт.

Тан олинган икки йўл Молиявий ҳисоботларни биз сўз юритаётган халқаро стандартлар асосида тузишнинг иккита тан олинган йўли бор. Биринчиси — бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартлари (БҲМС)га мувофиқ тузилган молиявий ҳисоботни молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида трансформация қилиш.

Иккинчиси — параллел ҳисоб тизимини юритишдир. Аммо ҳар икки йўлда ҳам бир талаб мавжуд. Яъни БҲМС ва МҲХСни чуқур билиш, уларни қўлай олишда амалий компетенцияга эга бўлиш зарур.

Айтиш жоизки, биринчи йўл энг кўп қўлланиладиган, қамчилик ва нисбатан осонроқ, Қолаверса, молиявий ҳисобот трансформациясининг тартиб-қоидаларини белгилайдиган молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари мавжуд эмас. Шу боис ҳар бир корхона ўз

дан-йилга унинг доирасида тайёрланадиган молиявий ҳисобот ишончлиги ошиб боради. Шу боис Ўзбекистондаги компаниялар келгусида яхши натижага эга бўлиши учун молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида молиявий ҳисобот трансформациясини бугундан бошлаши зарур.

Трансформация алгоритми Трансформация жараёни қуйидаги кетма-кетликка амалга оширилиши мақсадга мувофиқ. Аввало, миллий стандартлар бўйича тайёрланган молиявий ҳисобот компонентлари, шунингдек, бухгалтерия баланси, фойда ва зарар-

МИНГБУЛОҚНИНГ ИССИҚХОНА ХЎЖАЛИКЛАРИ. Наманган вилоятининг Мингбулоқ туманидаги Гулбоғ қишлоғида Жанубий Кореянинг "Green house" компанияси билан ҳамкорликда йил давомида бодринг ва помидор етиштириш имконини берувчи замонавий иссиқхона фаолияти йўлга қўйилди.

Халқ сўзи Народное слово. Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ. 2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 448. 27 955 нусхада босилди, ҳажми — 4 табоқ, Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоиси келишилган нарҳда.